



Forsvarets innbyggerundersøkelse 2017



Rapport av
Kantar TNS

Innhold

Innhold	1
1. Hovedfunn	4
2. Om undersøkelsen	6
2.1 Bakgrunn og formål	6
2.2 Utvalg og målgruppe	6
Vekting og representativitet	7
Feilmarginer	7
2.3 Rapporten	8
Snittverdier	9
2.4 Gjennomføring	9
3. Inntrykk og omdømme	10
3.1 Omdømme	10
3.2 Dagens Forsvar	18
4. Forsvaret i media	19
5. Trusselbilde og forsvarsevne	22
5.1 Trusselvurdering	22
5.2 Bidragsevne og oppgavehåndtering	24
6. NATO	28
7. Norske soldater	29
8. Forsvarets enheter	30
9. Verneplikt	34
10. Utdanning og karriere i Forsvaret	37
10.1 Utdanning	37
10.2 Jobb	40

Vedlegg.....	42
Tilknytning og erfaring	42

Tabeller

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.	7
Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers	8
Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret 2016 og 2017	11

Figurer

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker	6
Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)	10
Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2017	12
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)	12
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)	13
Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?	13
Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)	14
Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2017	15
Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)	16
Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2017	17
Figur 11 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32)	18
Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) T.v. og nødvendigheten av Forsvar: 2011-2017 t.h.	18
Figur 13 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene	19
Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til en eller flere saker	20
Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29)	21
Figur 16 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)	22
Figur 17 Trusselvurdering: 2011-2017	23
Figur 18 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)	24
Figur 19 Forsvarets bidragsevne: 2011-2017.	25
Figur 20 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)	25
Figur 21 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2017	26
Figur 22 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)	27
Figur 23 Kampfly og militær tilstedeværelse i nordområdene: 2014-2017	27
Figur 24 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33) Tall for 2017.	28
Figur 25 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)	29
Figur 26 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)	31
Figur 27 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2017	31
Figur 28 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)	32

Figur 29 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2017	32
Figur 30 Sammenligning mellom kjennskap og vurdering av Forsvarets enheter	33
Figur 31 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)	34
Figur 32 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12)	35
Figur 33 Hva tror du denne endringen innebærer? (Q13)	35
Figur 34 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)	36
Figur 35 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)	37
Figur 36 Hvor viktig eller uviktig mener du følgende forhold er når man skal velge utdanning? (Q16)	38
Figur 37 Hvor godt eller dårlig vil du vurdere følgende forhold ved en utdanning i Forsvaret? (Q17)	39
Figur 38 Sammenligning mellom viktighet ved valg av utdanning (Q16) og vurdering av Forsvarets utdanning (Q17)	39
Figur 39 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)	40
Figur 40 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2017	41
Figur 41 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3)	42
Figur 42 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)	43
Figur 43 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)	43

1. Hovedfunn

Omdømme (overordnet inntrykk) øker etter fjorårets nedgang. Forsvarets omdømme har styrket seg i mellom 2016 og 2017. En større andel har et godt inntrykk av Forsvaret. Selv om omdømmet styrker seg, så er det fortsatt et stykke opp til resultatet fra 2014. Det er tre primære drivere som bidrar til at omdømmet lander på dagens nivå. Befolkningens vurdering av medieomtalen av Forsvaret blir i 2017 vurdert som mer positiv enn i 2016. Noe som bidrar til å øke Forsvarets omdømme. Stadig flere mener at Forsvaret er meget nødvendig noe som bidrar til å styrke Forsvarets omdømme, en trend vi har sett fra 2014-2017. Forsvarets oppgavehåndtering vurderes noe svakere i 2017 enn i 2016. Dette bidrar til å trekke ned omdømmet noe og er en del av en trend i løpet av de siste tre årene.

År	Ganske/meget godt inntrykk	Litt dårlig/ meget dårlig inntrykk
2011	60	11
2012	64	9
2013	64	10
2014	65	7
2015	64	11
2016	52	16
2017	56	13

Befolkningen mener i økende grad at Forsvaret er for lite sammenliknet med oppgavene det skal utføre. I mellom 2016 og 2017 øker andelen som mener at Forsvaret er for lite sammenliknet med oppgavene det skal utføre. Det er det tredje året spørsmålet stilles og for hvert år har andelen som mener Forsvaret er for lite sammenliknet med de oppgavene som det skal utføre økt. Forskjellen er ikke stor, men det er en klar trend over de tre årene. Befolkningen mener altså i større grad at det er behov for mer midler og flere ressurser for at Forsvaret skal kunne ivareta de oppgavene de har ansvar for.

År	Andel som mener Forsvaret er for lite
2015	60
2016	62
2017	64

Økende frykt for cyberangrep og økende kjennskap til Cyberforsvaret. I mellom 2016 og 2017 er det en økende frykt for cyberangrep i befolkningen. Cyberangrep er for første gang den trusselen befolkningen er mest bekymret for. I slutten av 2016 og første halvår i 2017 har flere saker knyttet til cyberangrep på valg og på virksomheter dominert medieagendaen og dette kan være en forklaring på at flere er mer bekymret for dette. Et interessant funn er at kjennskapen til Cyberforsvaret øker samtidig som andelen som bekymrer seg for cyberangrep. Dette er den eneste enheten i Forsvaret som har en økning i kjennskap, dog er endringen ganske liten mellom 2016 og 2017.

År	Meget/ganske bekymret for cyberangrep	Meget/ganske god kjennskap til Cyberforsvaret
2011	30	8
2012	36	10
2013	44	8
2014	45	9
2015	46	10
2016	43	15
2017	50	17

Forsvaret blir i større grad oppfattet som en likestilt arbeidsplass. Befolkningen mener i større grad i 2017 enn i 2016 at Forsvaret er en arbeidsplass som ivaretar likestilling. Etter en nedgang både i andelen som oppfatter at Forsvaret er «en arbeidsplass med fokus på likestilling» og er «en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn» mellom 2015 og 2016 går begge disse elementene opp.

2. Om undersøkelsen

2.1 Bakgrunn og formål

Forsvarets innbyggerundersøkelse er en årlig undersøkelse som kartlegger befolkningens syn på Forsvaret. Undersøkelsen har blitt gjennomført siden 2011. Undersøkelsen blir gjennomført for andre gang av Kantar TNS (tidl. TNS Gallup) i 2017. Prosjektleder Joakim Wold Nylén har vært ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen. Ådne Hindenes har bidratt til rapporteringen.

Undersøkelsen og denne rapporten blir blant annet brukt som styringsverktøy for ledelsen og kommunikasjonsorganisasjonen.

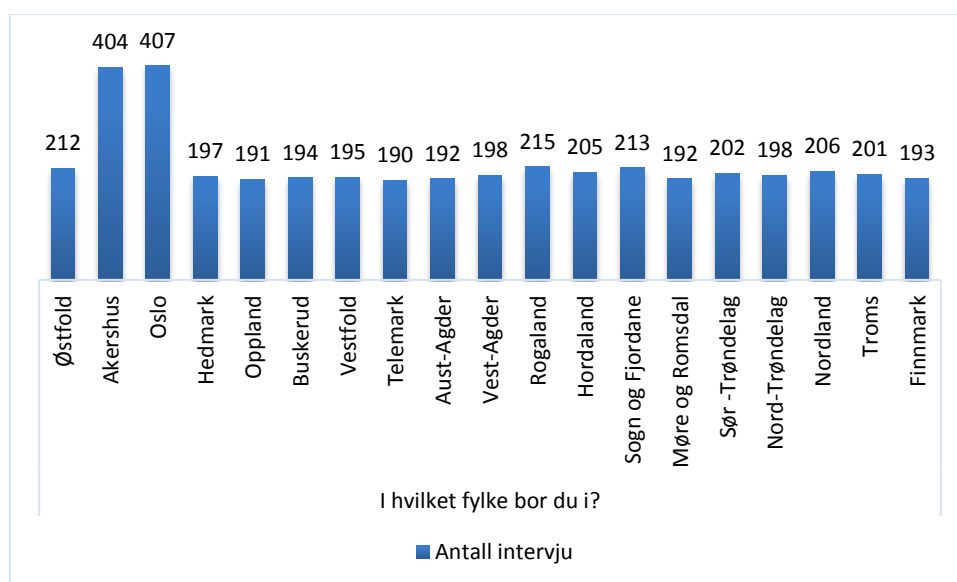
Prosjektansvarlig fra Forsvaret er medieanalytiker Torunn Sæth fra Forsvarets mediesenter.

2.2 Utvalg og målgruppe

Målgruppen for undersøkelsen var norske innbyggere i alderen 18+ år.

For å kunne se nærmere på geografiske forskjeller ble utvalget stratifisert etter fylker. Ettersom Oslo og Akershus utgjør de største fylkene (fleest innbyggere) kreves større utvalgsstørrelse for å oppnå lave feilmarginer. Derfor ble det gjennomført flere intervjuer i Oslo og Akershus, og de resterende intervjuene var jevnt fordelt på øvrige fylker.

Figur 1 Antall respondenter fordelt på fylker



Vekting og representativitet

Enhver befolkningsundersøkelse vil få en utvalgsfordeling som avviker fra populasjonen. Avviket oppstår ettersom noen personer er mer villige til å svare på undersøkelser enn andre. Derfor er det vanlig med underrepresentasjon av blant annet lavt utdannede og unge (spesielt unge menn). Nettoutvalget i årets undersøkelse har samme, kjente avvik. For å gjøre undersøkelsen representativ, må nettoutvalget (fordelingen av personer som har svart på undersøkelsen) vektes. Vektingen gjør utvalgsfordelingen lik populasjonsfordelingen etter kjente karakteristika. De kjente karakteristikaene er innhentet fra offentlig statistikk fra SSB.

Nettoutvalget er vektet i henhold til populasjonsfordelingen med tanke på geografi (4-delt), kjønn, alder (4-delt) og utdanning (2-delt). Vektingen skjedde i en iterativ prosess hvor disse faktorene er tatt hensyn til. Etter vekting er resultatene representative for befolkningen med hensyn til disse karakteristikaene. Uvektet og vektet populasjonsfordeling fremgår av tabell 1.

Tabell 1 Uvektet og vektet utvalg, samt avvik fra populasjon.

			Uveid	Veid	Avvik fra populasjon	Uveid	Veid	Avvik fra populasjon	Uveid	Veid	Avvik fra populasjon	Uveid	Veid	Avvik fra populasjon
Mann	under 30	Grunnskole/	0	0	0	0,12	0,27	-0,15	0,12	0,27	-0,15	0,08	0,11	-0,03
		VGS	0,64	1,86	-1,22	0,36	0,82	-0,46	0,76	1,72	-0,96	0,56	0,79	-0,23
		Høgskole/	0,2	0,58	-0,38	0,08	0,18	-0,1	0,4	0,91	-0,51	0,28	0,4	-0,12
	30-44	Grunnskole/	0,08	0,17	-0,09	0,12	0,15	-0,03	0,04	0,07	-0,03	0,04	0,04	0
		VGS	0,48	1,03	-0,55	0,72	0,91	-0,19	1,43	2,41	-0,98	0,92	1,03	-0,11
		Høgskole/	0,72	1,55	-0,83	0,44	0,56	-0,12	0,84	1,4	-0,56	0,6	0,67	-0,07
	45-59	Grunnskole/	0,2	0,22	-0,02	0,64	0,52	0,12	0,24	0,25	-0,01	0,56	0,4	0,16
		VGS	1,63	1,8	-0,17	2,35	1,91	0,44	1,91	2,01	-0,1	1,23	0,88	0,35
		Høgskole/	1,35	1,5	-0,15	2,79	2,26	0,53	2,27	2,39	-0,12	1,87	1,34	0,53
	60-99	Grunnskole/	0,64	0,48	0,16	0,96	0,76	0,2	1,07	0,79	0,28	0,76	0,45	0,31
		VGS	1,67	1,27	0,4	2,83	2,26	0,57	2,75	2,01	0,74	2,07	1,23	0,84
		Høgskole/	2,43	1,84	0,59	3,22	2,58	0,64	4,26	3,12	1,14	2,99	1,78	1,21
Kvinne	under 30	Grunnskole/	0,04	0,1	-0,06	0,4	0,81	-0,41	0,44	0,89	-0,45	0,52	0,66	-0,14
		VGS	1,04	2,7	-1,66	1,35	2,76	-1,41	1,39	2,84	-1,45	1,75	2,22	-0,47
		Høgskole/	0,12	0,31	-0,19	0,2	0,41	-0,21	0,36	0,73	-0,37	0,16	0,2	-0,04
	30-44	Grunnskole/	0,04	0,08	-0,04	0,32	0,36	-0,04	0,24	0,36	-0,12	0,04	0,04	0
		VGS	1,11	2,15	-1,04	1,31	1,49	-0,18	1	1,49	-0,49	0,96	0,96	0
		Høgskole/	0,4	0,77	-0,37	0,92	1,04	-0,12	0,84	1,25	-0,41	0,6	0,6	0
	45-59	Grunnskole/	0,2	0,2	0	0,2	0,14	0,06	0,36	0,34	0,02	0,32	0,2	0,12
		VGS	1,23	1,22	0,01	2,11	1,53	0,58	1,63	1,53	0,1	1,87	1,2	0,67
		Høgskole/	1	0,98	0,02	1,79	1,3	0,49	1,19	1,12	0,07	1,07	0,69	0,38
	60-99	Grunnskole/	0,6	0,4	0,2	0,68	0,48	0,2	0,56	0,36	0,2	0,52	0,28	0,24
		VGS	2,51	1,7	0,81	3,03	2,16	0,87	2,83	1,85	0,98	1,75	0,93	0,82
		Høgskole/	1,67	1,13	0,54	2,07	1,48	0,59	1,79	1,17	0,62	0,84	0,44	0,4

Feilmarginer

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av målgruppen (befolkningen over 17 år). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen med hensyn til den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet. Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Det vil si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen ikke ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.

I «uendelighetsunivers» uttrykkes feilmarginer i standardiserte størrelser, hvor populasjonen er minimum 10 ganger større enn nettoutvalget. Disse feilmarginene vises i tabell 2, og er veiledende for tolkning av resultatene i denne undersøkelsen.

Feilmarginene øker jo jevnere svarfordelingen på et spørsmål er. Dersom 5 (eller 95) prosent av innbyggerne er enige i en påstand, vil det reelle svaret med en sannsynlighet på 95 prosent være et sted mellom 4,3 (94,3) og 5,7 (95,7) prosent. Feilmarginene er også større jo mindre utvalget er.

Tabell 2 Feilmarginer i et uendelighetsunivers

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
25	20,4	20,0	18,7	17,7	16,3	12,2	8,9
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2000	2,2	2,2	2,0	1,9	1,8	1,3	1,0
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9
3000	1,8	1,8	1,6	1,6	1,4	1,1	0,8
5000	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	0,8	0,6

2.3 Rapporten

Denne rapporten tar utgangspunkt i de mest sentrale spørsmålene i undersøkelsen¹. Rapporten presenterer funn på land-nivå grafisk, og kommenterer eventuelle nedbrytninger i tekst.

Rapporten er kategorisert etter temaområder:

- Inntrykk og omdømme (kap. 3)
- Forsvaret i media (kap. 4)
- Trusselbilde og forsvarsevne (kap. 5)
- NATO (kap. 6)
- Norske soldater (kap. 7)
- Forsvarets enheter (kap. 8)
- Verneplikt (kap. 9)
- Utdanning og karriere (kap. 10)

¹ Bakgrunnsvariabler fra undersøkelsen er presentert i vedlegg.

Snittverdier

Noen av resultatene presenteres ved gjennomsnitt. Gjennomsnittsverdiene er beregnet uten «vet ikke». Hvilke snittverdier som korresponderer til hvilke verdier i den originale svarskaalen er oppgitt i tilhørende fotnoter. I de fleste tilfeller vil snittverdiene variere fra 1-5 eller 1-4 der 1 er lavt/negativt og 4/5 er høyt/positivt. Svarfordelingen (i prosent) blir likevel kommentert i teksten for årets resultater.

Grafikken har varierende og tilpassede skalaer, for å tydeliggjøre endringer. Hvor store endringene er, må derfor ses i sammenheng med verdiene. Hvor store endringene er, blir kommentert i tekst.

Ved sammenligning med tidligere år benyttes de samme snittverdiene. Snittverdiene gir et samlet uttrykk for bevegelser i svarene. At snittverdien er den samme i to år betyr ikke at svarfordelingen er lik. Eksempelvis kan holdninger til en påstand bli mer polarisert (befolkningen trekker mot ytterpunktene av skalaen). Snittverdien vil ikke vise slike endringer, men dette forekommer i utgangspunktet ikke ofte. Endringer i svarfordelingen mellom 2015 og 2016 som er nevneverdige og ikke kommer til uttrykk gjennom snittverdier blir likevel kommentert i tekst.

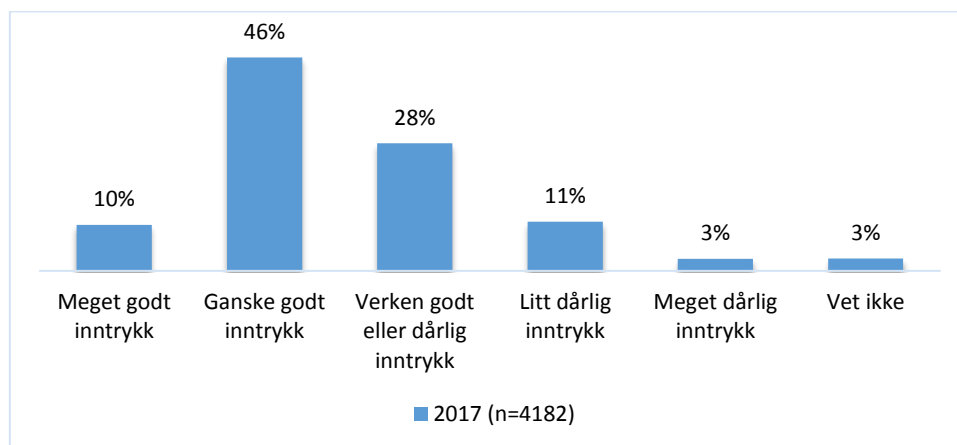
2.4 Gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført på GallupPanelet, Kantar TNS (tidl. TNS Gallup) sitt internettpanel. Undersøkelsen ble sendt ut 27. april 2017 (test-utsending 25. april), og avsluttet 18. mai. Panelistene ble purret tre ganger i løpet av feltperioden: 02. mai, 08. mai og 15. mai. Undersøkelsen ble sendt ut til 8104 panelister, og innen undersøkelsen ble avsluttet hadde 4205 panelister svart på undersøkelsen. Dette gir 52 % svar.

3. Inntrykk og omdømme

3.1 Omdømme

Figur 2 Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske Forsvaret? (Q1)



Over halvparten av befolkningen har et godt inntrykk av Forsvaret. Relativt få har et meget godt inntrykk (10 %), mens 46 % har ganske godt inntrykk av Forsvaret. 28 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 14 % har dårlig inntrykk.

Inntrykket er best blant de yngste, og dårligst blant de eldste. Likevel er det relativt få (13 %) av de eldste i befolkningen som har dårlig inntrykk. Inntrykket varierer noe med hvor innbyggerne bor, uten at forskjellene er spesielt store. Ytterpunktene er Sogn og Fjordane/Buskerud og Oslo/Oppland; 50 % av innbyggerne i Sogn og Fjordane og Buskerud har godt inntrykk av Forsvaret, mot 63 % i Oslo og 66 % i Oppland. Mellom 51 og 60 % av innbyggerne i øvrige fylker har godt inntrykk. Det er størst andel med dårlig inntrykk i Finnmark med 19 % og Nordland med 18 %.

Årets undersøkelse viser en oppgang i Forsvarets omdømme sammenlignet med i 2016. Mens 56 % har godt inntrykk av Forsvaret i 2017, hadde 52 % det samme i 2016. Det er også færre som har dårlig inntrykk av Forsvaret sammenlignet med tidligere år. I 2017 har 14 % dårlig inntrykk, mot 16 % i 2016. Omdømmet er jevnt over styrket i hele befolkningen, men noe mer blant kvinner og de eldste.

Gjennom korrelasjonsanalysen i tabell 3 (på neste side), ser vi at omdømmet henger sterkt sammen med vurdering av Forsvarets verdier/egenskaper, inntrykk og oppgavehåndtering. Dette er i tråd med funnene fra i 2016, selv om enkelte av indeksene bytter plass i rangeringen. Vurderinger av Forsvarets bidragsevne og norske soldater henger også sammen med omdømme (overordnet inntrykk). Disse sammenhengene er også sterke, men dog noe svakere enn de først nevnte indeksene. Øvrige sammenhenger er relativt svake, dog signifikante; sammenhengen mellom omdømme og vurdering av medieomtale, syn på øving med NATO-land, interesse for

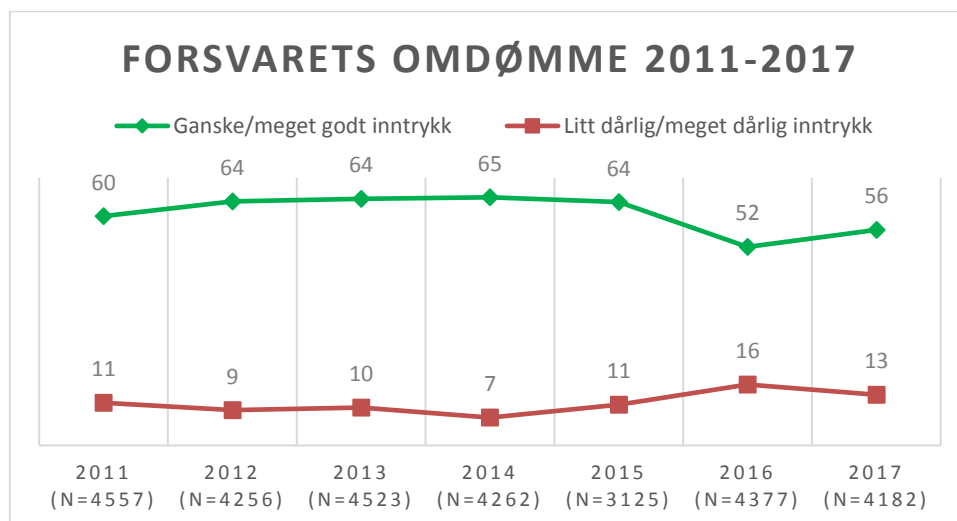
Forsvaret, nødvendigheten av forsvar og kjennskap til Forsvarets oppgaver. Noe som er interessant er at vurdering av medieomtale styrker seg mellom 2016 og 2017.

Tabell 3 Korrelasjonsanalyse med overordnet inntrykk (omdømme) av Forsvaret 2016 og 2017²

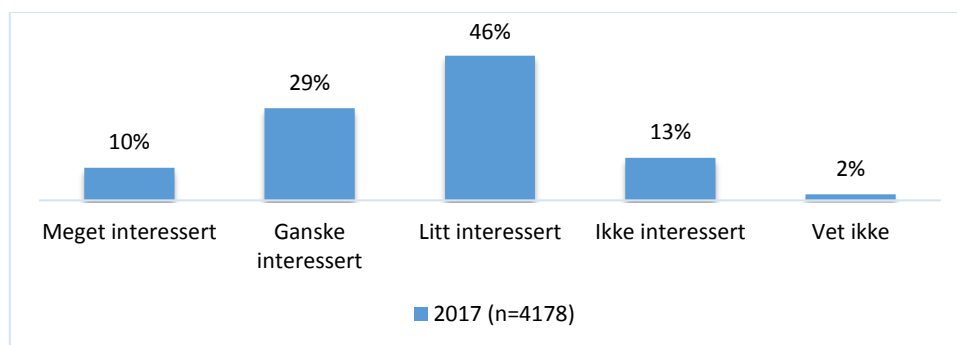
Korrelasjoner		
Spørsmål / spørsmålsett	2016	2017
Verdier/egenskaper	0,62	0,63
Inntrykk	0,63	0,61
Oppgavehåndtering	0,60	0,58
Bidragsevne	0,53	0,53
Norske soldater	0,44	0,45
Våpengrener	0,35	0,31
Vurdering av medieomtale	0,17	0,24
Øving med NATO-land	0,21	0,21
Nødvendighet med forsvar	0,21	0,19
Kjennskap Forsvarets oppgaver	0,14	0,12
Interesse for Forsvaret	0,17	0,10
Forsvarets størrelse	0,04	0,03
Trusselvurdering	-0,01	0,01
NATO-medlemskap styrker Norge	0,22	

² Korrelasjonsanalysen består av bivariate korrelasjoner. Alle korrelasjoner er signifikante på $p < 0,01$ -nivå, med unntak av Trusselvurdering som ikke er signifikant. «Verdier/egenskaper» er en samlet indeks for Q7, «Inntrykk» er en samlet indeks for Q6, «Oppgavehåndtering» er en samlet indeks for Q4, «Bidragsevne» er en samlet indeks for Q10, «Norske soldater» er en samlet indeks for Q20, «Våpengrener» er en samlet indeks for Q27, «Trusselvurdering» er en samlet indeks for Q8. Alle indeksene er basert på samtlige delspørsmål, der vet ikke er ekskludert. Andre variabler: Øving med NATO-land (Q33), Interesse for Forsvaret (Q2), Nødvendighet med Forsvar (Q21), Kjennskap Forsvarets oppgaver (Q24), Vurdering av medieomtale (Q29), Forsvarets størrelse (Q32). Desto mer positiv/høy verdi på disse spørsmålene, desto bedre omdømmevurdering har innbyggerne. NATO-medlemskap styrker Norge (Q34) ble fjernet mellom 2016 og 2017.

Figur 3 Overordnet inntrykk: 2011-2017



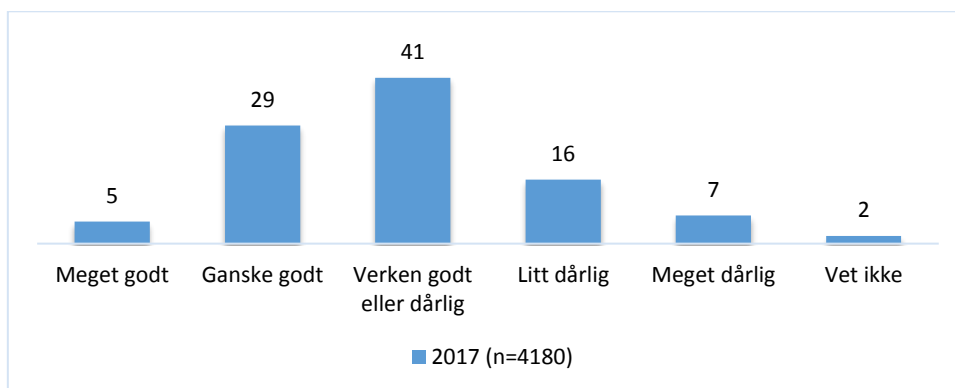
Figur 4 Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre? (Q2)



39 % er ganske eller meget interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. Noe flere er litt interessert (46 %), mens 13 % ikke er interessert. Interessen for Forsvaret har ligget stabilt de siste 5 årene, med 2014 som unntak, hvor interessen var lavere.

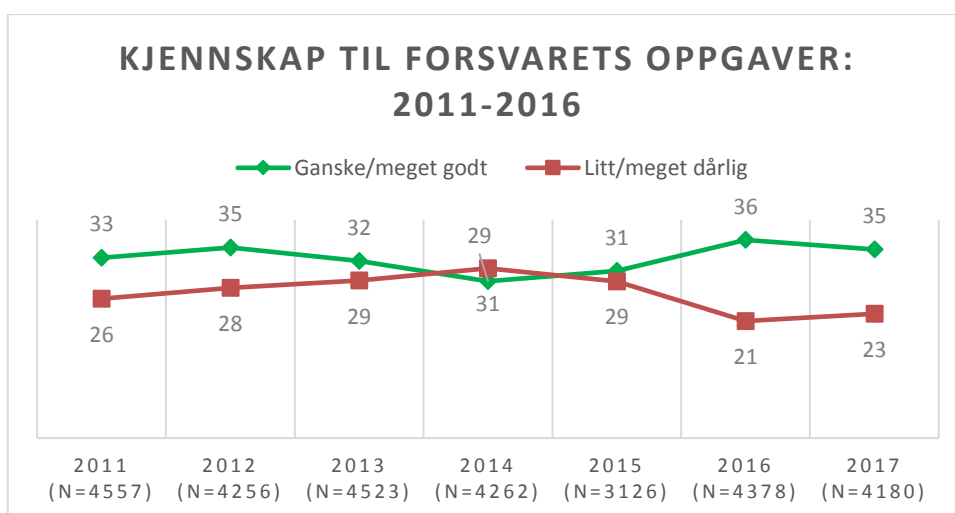
Det er fortsatt menn som er de klart mest interesserte (54 % av menn er ganske/meget interesserte, mot 24 % av kvinner). Det er klart flest som er ganske/meget interesserte i de tre nordligste fylkene og i Oppland, mens Østfold og Møre og Romsdal er de to fylkene med høyest andel som ikke er interessert i Forsvaret.

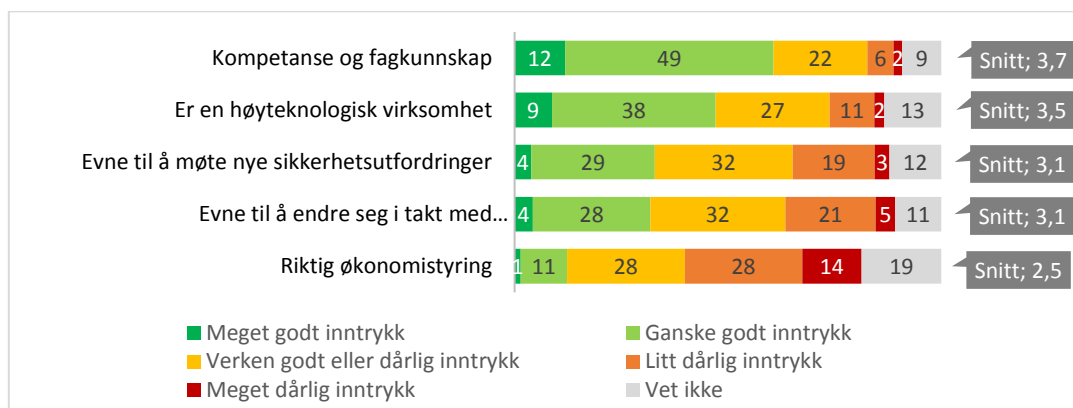
Figur 5 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver? (Q24)



35 % er godt kjent med Forsvarets oppgaver, mens 41 % er verken godt eller dårlig kjent, og 23 % er dårlig kjent. Kjennskapen er vesentlig høyere blant menn, og har svært sterk sammenheng med interesse for Forsvaret. Kjennskapen har ligget relativt stabilt i 2011 og 2012, mot en svak nedgang i 2014. Deretter har kjennskapen økt, til 2016, mens den i 2017 synker med 1 prosentpoeng. Dette er ikke en signifikant endring.

Figur 6 Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?



Figur 7 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder (Q6)³

Forsvaret tolkes først og fremst som kompetent. Befolkningen er mer splittet i synet på Forsvarets evne til å endre seg med tiden, og synes at Forsvaret er relativt dårlige til å styre økonomien.

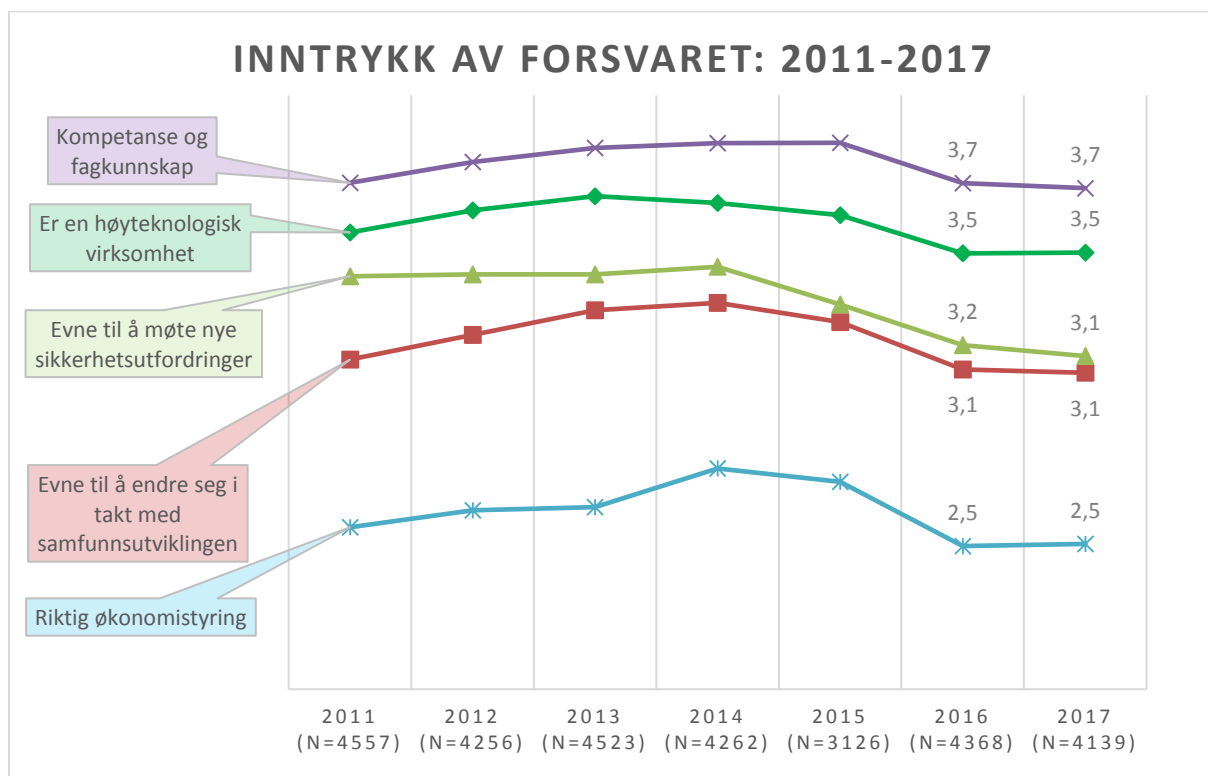
Befolkningen har best inntrykk av Forsvaret når det kommer til kompetanse og fagkunnskap. 61 % har godt inntrykk av Forsvaret på dette området, samtidig som svært få (8 %) har dårlig inntrykk. Det er heller ikke mange som har et dårlig inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet (13 %), men en del færre har et godt inntrykk (47 %). Begge målene skårer en del høyere enn evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer, evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen og spesielt riktig økonomistyring. 32 - 33 % har godt inntrykk av Forsvarets evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer og –endre seg i takt med samfunnsutviklingen. Samtidig har 22-26 % dårlig inntrykk. Kun 12 % har godt inntrykk av Forsvaret med tanke på riktig økonomistyring, mens hele 42 % har dårlig inntrykk. At Forsvaret skårer dårlig(st) på økonomistyring, er en fellesnevner for offentlige virksomheter, og er derfor ikke overraskende.

Kvinner og de yngste vurderer Forsvaret noe bedre på alle områdene, med unntak av høyteknologisk virksomhet.

I perioden 2011-2015 har befolkningens syn på Forsvaret med tanke på kompetanse og fagkunnskap og Forsvaret som høyteknologisk virksomhet, vært relativt stabil. Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer lå stabilt i perioden frem til 2014, men har falt de to siste årene. Inntrykket av Forsvarets økonomistyring har også vært relativt stabilt i perioden frem til 2015, med en svak forbedring i 2014 og 2015 sammenlignet med tidligere år.

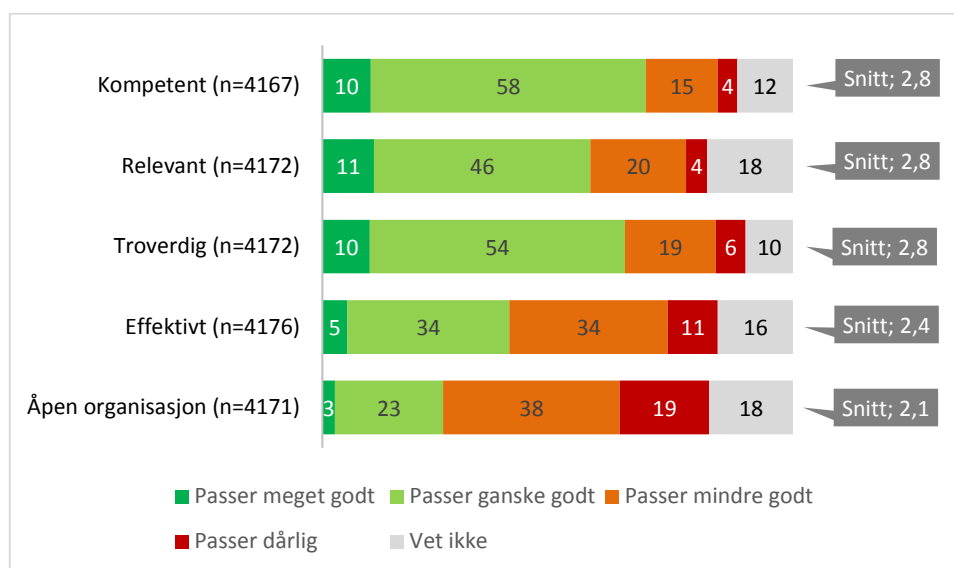
I 2017 ser vi en stabilisering på alle områder sammenlignet med i fjor.

³ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk.

Figur 8 Inntrykk av Forsvaret på ulike områder: 2011-2017⁴

⁴ I 2011-2015 var påstanden «Riktig prioritering og bruk av penger», mens i 2016 var det «riktig økonomistyring».

Figur 9 Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret? (Q7)⁵



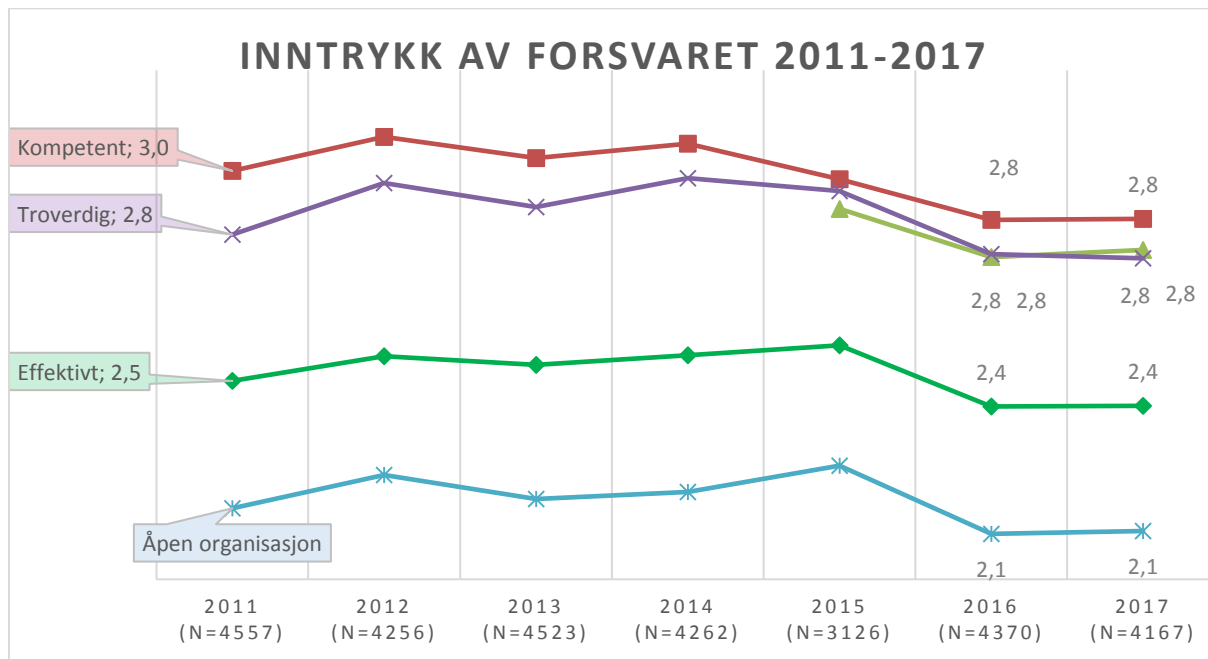
Befolkningen mener at «kompetent», «troverdig» og «relevant» er ganske passende beskrivelser av Forsvaret. «Effektivt» passer middels godt, mens «åpen organisasjon» passer mindre godt.

68 % mener at «kompetent» er en beskrivelse som passer Forsvaret. 19 % mener denne beskrivelsen passer mindre godt eller dårlig. 64 % mener «troverdig» passer godt for Forsvaret, mens 25 % mener det passer mindre godt / dårlig. 57 % mener «relevant» passer godt for Forsvaret, mens 24 % mener det passer mindre godt / dårlig. Når det gjelder «effektivt», svarer 39 % at denne beskrivelsen passer godt. Noe flere (45 %) mener det passer mindre godt / dårlig. Samlet sett bør dette tolkes som at «effektivt» er en middels god beskrivelse av Forsvaret. Flertallet (57 %) mener at «åpen organisasjon» passer mindre godt eller dårlig. 26 % mener det passer godt.

Befolkningens oppfattelse av Forsvaret, etter disse egenskapene, har vært stabil relativt til hverandre i perioden 2011-2017. Sammenlignet med fjoråret, ser vi en stabilisering på samtlige egenskaper.

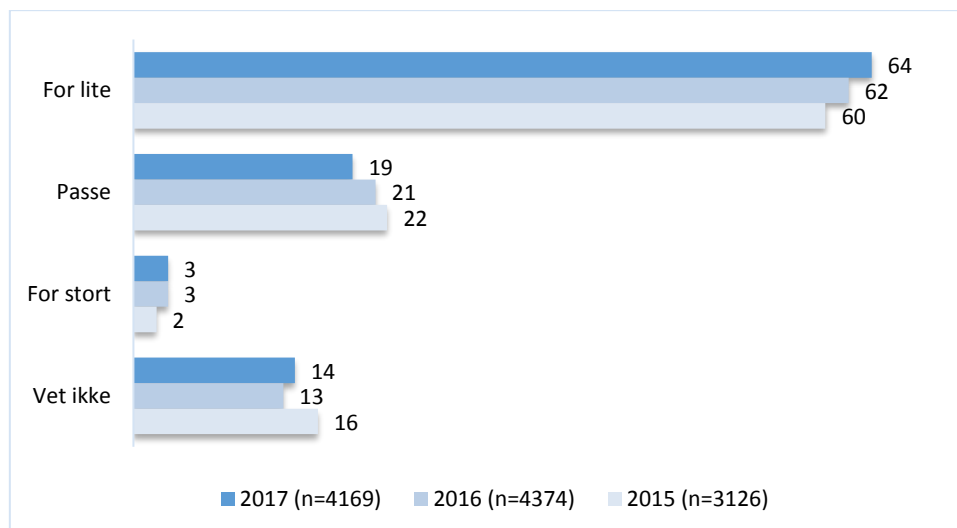
⁵ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

Figur 10 Verdier/egenskaper: 2011-2017



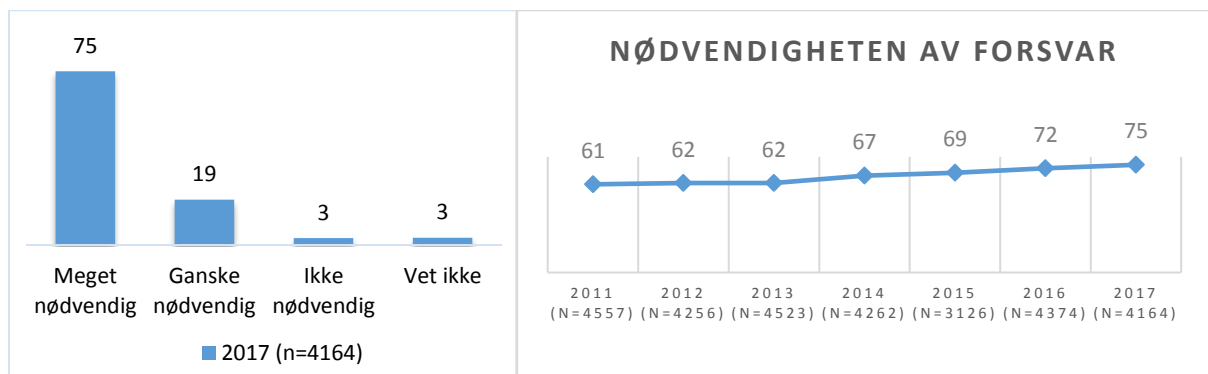
3.2 Dagens Forsvar

Figur 11 Har du inntrykk av at Forsvaret i Norge er for lite, passe eller for stort i størrelse i forhold til de oppgavene det skal utføre? (Q32)



Befolkningens syn på Forsvarets størrelse har endret seg noe sammenlignet med fjoråret. 64 % mener at Forsvaret i Norge er for lite, 19 % mener det er passe, og svært få mener det er for stort. Andelen som mener at Forsvaret er for lite øker med alderen. Innbyggere i Troms og Finnmark mener også i større grad at Forsvaret er for lite enn innbyggere i øvrige fylker. Det motsatte er tilfellet for innbyggere i Sogn og Fjordane.

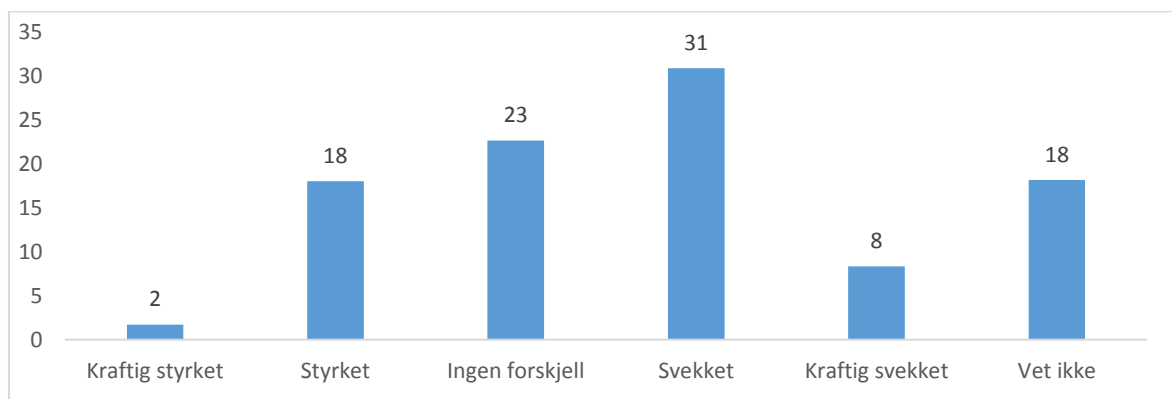
Figur 12 Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon? (Q21) T.v. og nødvendigheten av Forsvar: 2011-2017 t.h.



75 % mener at det er meget nødvendig å ha et forsvar i dagens situasjon. 19 % mener det er ganske nødvendig. Svært få mener det ikke er nødvendig.

61-62 % mente det var meget nødvendig med Forsvar i perioden 2011-2013, mens nødvendigheten har økt hvert år i perioden 2013-2017. Andelen som mener det er meget nødvendig øker med alder. Lavt utdannede mener også at Forsvaret er noe mer nødvendig enn høyt utdannede.

Figur 13 Mener du at Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene



Rundt 2 av 5 (39 %) mener at Forsvaret vil bli svekket/kraftig svekket i løpet av de neste årene. 23 % tror at det ikke blir noen forskjell i løpet av de neste tre årene. 1 av 5 (20 %) tror forsvaret blir styrket/kraftig styrket de neste tre årene. 18 % vet ikke om Forsvaret blir styrket eller svekket i løpet av de neste tre årene.

Det er en betydelig større andel menn enn kvinner som tror Forsvaret blir svekket/kraftig svekket (46 % mot 32 %). Hele 27% av kvinnene vet ikke om Forsvaret blir svekket eller styrket ila de neste tre årene. Andelen som tror Forsvaret blir styrket/svært styrket er høyest (27 %) i den eldste aldersgruppen. Andelen som tror Forsvaret blir svekket/svært svekket er størst i aldersgruppen (46 %) 45-59 år. Andelen som tror Forsvaret blir svekket/svært svekket (57 %) er størst i Troms, fulgt av Finnmark (47 %) og Nordland/Buskerud (45 %). Andelen som tror Forsvaret vil bli styrket/svært styrket er størst i Østfold (31 %), fulgt av Rogaland (24 %) og Hedmark (22 %).

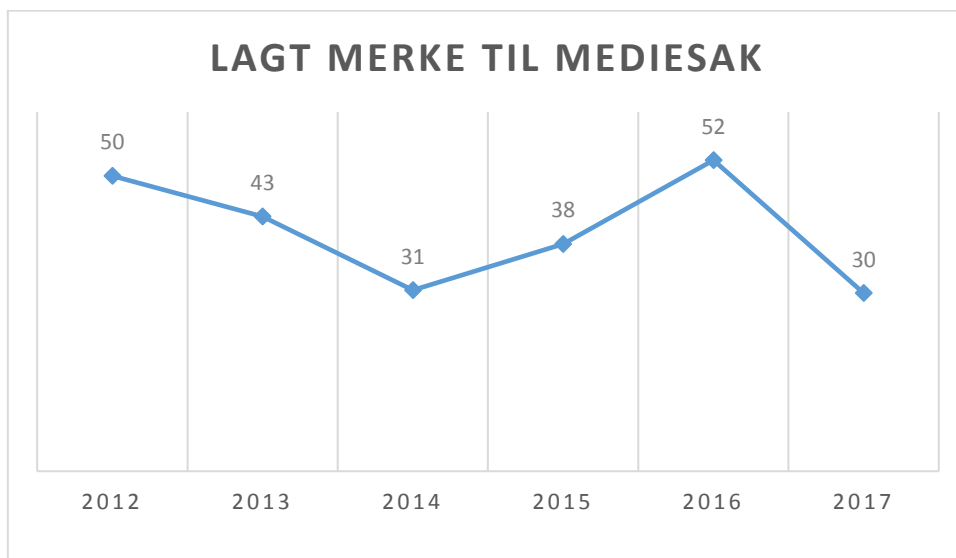
4. Forsvaret i media

Undersøkelsen spør om hvilke saker respondentene har lagt merke til i media den siste tiden, hvor Forsvaret ble omtalt. Hvis vi tar utgangspunkt i de som nevner en eller flere saker, kan vi si noe Forsvarets oppmerksomhet gjennom media⁶.

Medieoppmerksomheten gikk ned i perioden 2012 til 2014, hvor halvparten av innbyggere hadde lagt merke til en sak i 2012, mot kun 31 % i 2014. Fra 2014 til 2017 steg medieoppmerksomheten – spesielt i 2016 sammenlignet med 2015. I fra 2016 til 2017 synker medieoppmerksomheten tilbake til nivået fra 2014.

⁶ Av metodiske årsaker bør dette målet primært brukes til sammenligning mellom år, ikke som absolutte tall.

Figur 14 Forsvaret er ofte omtalt i media. Kan du nevne en sak eller et tema som du spesielt har lagt merke til den siste tiden? (Q28) Andel som har lagt merke til en eller flere saker⁷

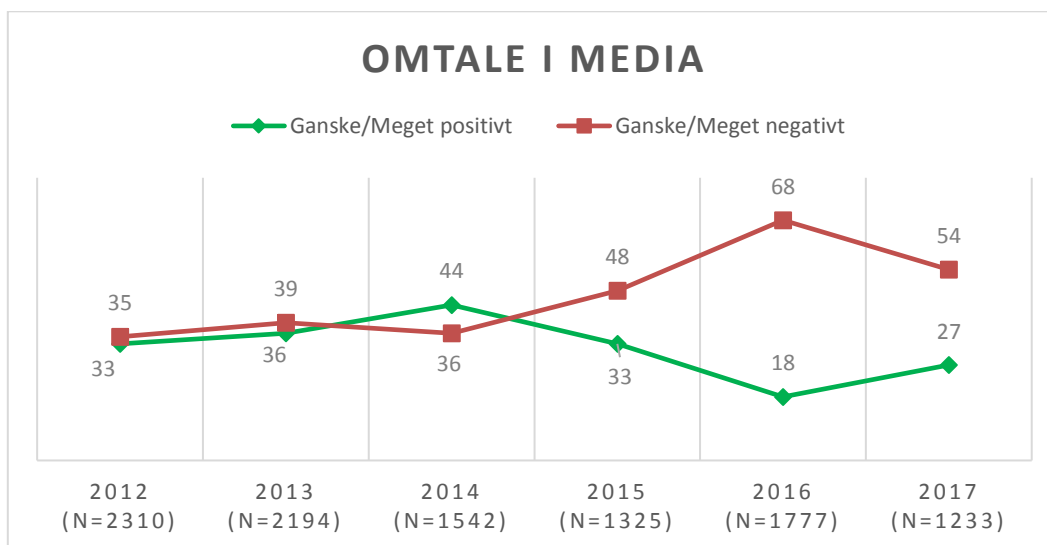


Oppmerksomheten i befolkningen rundt saker som omtaler Forsvaret har sunket det siste året. Samtidig har andelen redaksjonelle saker som omtaler Forsvaret gått opp. Det er derfor for tidlig å konkludere om Forsvarets synlighet har gått opp eller ned mellom 2016 og 2017.

Undersøkelsen kartlegger også hvorvidt mediesakene var positive eller negative for Forsvaret.

⁷ «Ubesvart» er utelukket i prosentierungsgrunnlaget. I 2012-2014 var det svartvang på spørsmålet, mens i 2015 og 2016 var det ikke svartvang (med hhv. 5 og 10 prosent ubesvart). Om de som ikke har svart på spørsmålet faktisk har lagt merke til en sak eller ei, er umulig å vite. Hvis de ikke er proporsjonalt fordelt mellom andelen som har sett / ikke sett saker i media, vil sammenligningsgrunnlaget være noe unøyaktig. Derfor vil det mest korrekte sammenligningsgrunnlaget være 2012-2014 for seg, og 2015-2016 for seg. Hvis vi forutsetter at de som ikke har svart på spørsmålet er fordelt mellom å ha sett en sak eller ei, lik de som har svart på spørsmålet, kan vi sammenligne 2012-2016 direkte.

Figur 15 Vil du si at dette var en positiv eller negativ sak for Forsvaret? (Q29)



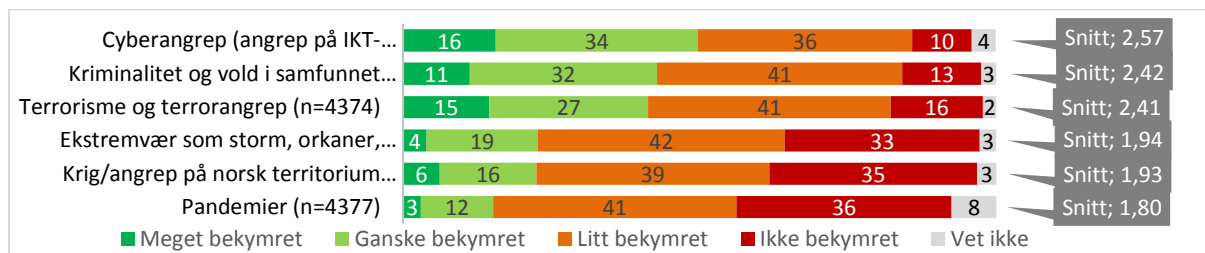
Befolkningen opplever at medieomtalen av Forsvaret har blitt mer positiv det siste året.

I 2012 og 2013 ble like stor andel av mediasakene oppfattet som positive eller negative for Forsvaret. I 2014 ble en noe større andel av sakene oppfattet som positive fremfor negative. Etter 2014 har andelen negative saker økt vesentlig, og andelen positive saker sunket vesentlig. Endringen fra 2015 til 2016 var den største, og skiller seg vesentlig ut fra alle tidligere år. Hele 68 % av sakene som ble nevnt ble oppfattet som negativt for Forsvaret, mens kun 18 % av sakene ble oppfattet som positivt. I mellom 2016 og 2017 er det en positiv trend, 27 % mener omtalen har vært positiv mot 54 % som mener omtalen har vært negativ.

5. Trusselbilde og forsvarsevne

5.1 Trusselvurdering

Figur 16 Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet? (Q8)⁸



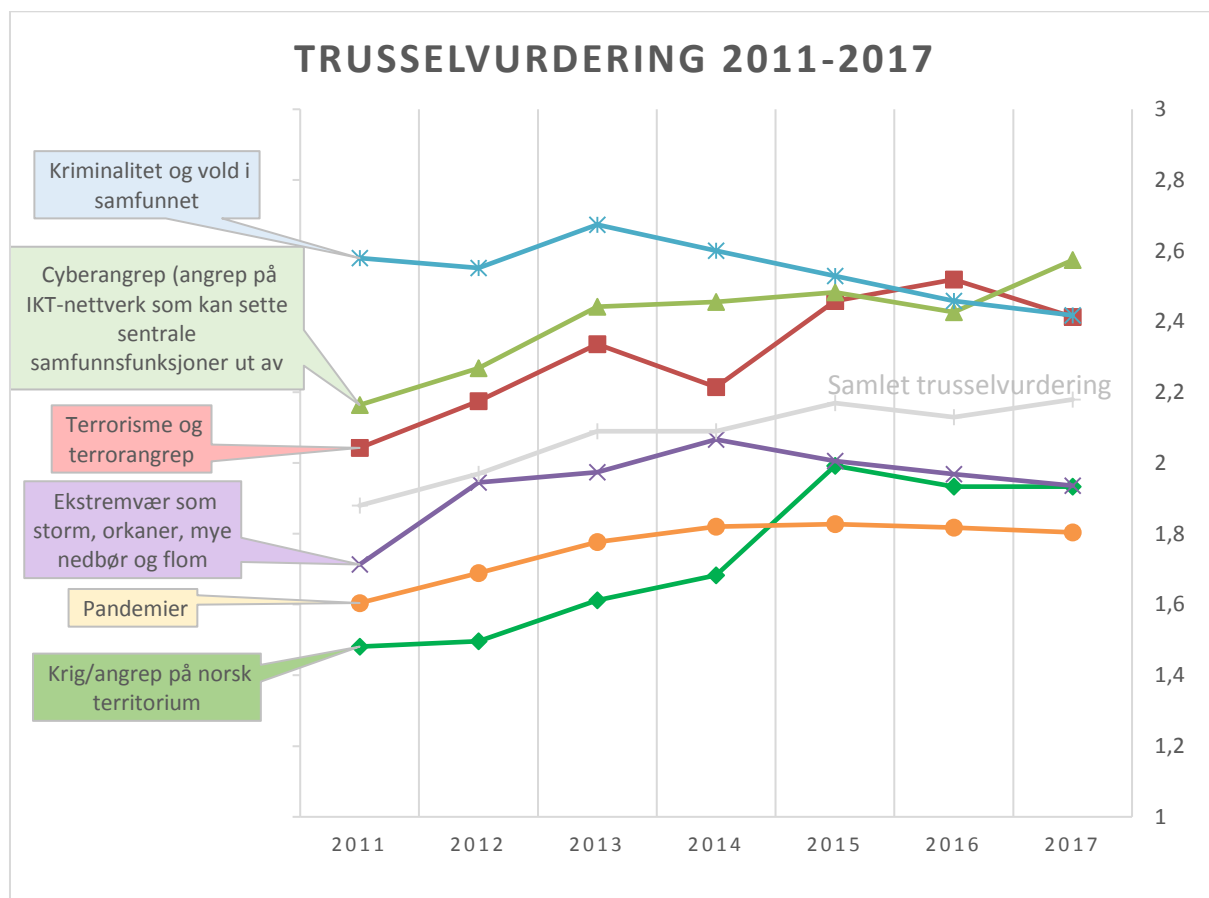
Befolkningen er mest bekymret for (1) cyberangrep, (2) kriminalitet og vold i samfunnet og (3) terrorisme og terrorangrep. Mellom 83 og 86 % av befolkningen er bekymret for dette, dog i ulik grad. Mellom 36-41 % er litt bekymret, mens mellom 42 og 50 % er ganske eller svært bekymret. Bekymringen er relativt likt, og i snitt er befolkningen litt/ganske bekymret.

Mellom 58 og 67 % er bekymret for (4) ekstremvær som storm, orkaner, mye nedbør og flom, (5) krig/angrep på norsk territorium og (6) pandemier. Bekymringen er vesentlig mindre enn for terror, kriminalitet og vold og cyberangrep. Flesteparten av de som er bekymret for ekstremvær, krig/angrep og pandemier er *litt* bekymret 39-42 %, mens et mindretall er ganske/svært bekymret (totalt 15-23 %). Det er også en relativt stor andel av befolkningen som ikke er bekymret (33-36 %). Generelt sett er bekymringen for ekstremvær og krig/angrep på norsk territorium relativt lik, mens bekymringen for pandemier er noe lavere. I snitt er befolkningen litt bekymret for ekstremvær, krig/angrep og pandemier. Menn og høyt utdannede er mindre bekymret, og bekymringen stiger med alder.

På neste side ser vi befolkningens trusselvurdering de siste årene. Samlet sett har trusselvurderingen vært svakt økende i perioden 2011-2013, men relativt stabilt fra 2013-2017. Selv om bekymringen for terror, kriminalitet og vold og cyberangrep er relativt lik, er det nå bekymringen for cyberangrep som er størst – dette, for første gang siden målingen begynte i 2011. Bekymringen for kriminalitet og vold i samfunnet har vært avtakende siden 2013.

Bekymringen for krig/angrep på norsk territorium økte betydelig fra 2014 til 2015. I 2015 var bekymringen for krig/angrep for første gang større enn pandemier, som siden har vært det befolkningen har minst bekymret for. Bekymringen for krig/angrep sank noe mellom 2015 og 2016, men har stabilisert seg siden.

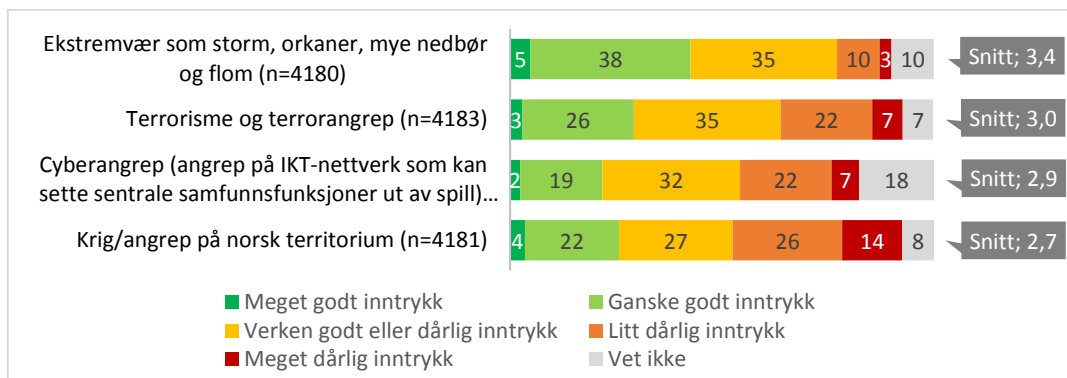
⁸ Snittverdier: 1=Ikke bekymret, 4=meget bekymret.

Figur 17 Trusselvurdering: 2011-2017⁹

⁹ «Samlet trusselvurdering» er en indeks for alle målte trusler. I 2011-2015 var den ene trusselen «terrorisme mot sivilbefolkningen» (2016: «terrorisme og terrorangrep»).

5.2 Bidragsevne og oppgavehåndtering

Figur 18 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene? (Q10)¹⁰



Når det kommer til Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene, har befolkningen størst tro på Forsvaret med tanke på ekstremvær. Få (13 %) har dårlig inntrykk, mens 35 % har verken godt eller dårlig inntrykk, og 43 % har godt inntrykk. I snitt har befolkningen et svakt positivt inntrykk av Forsvarets bidragsevne på dette området.

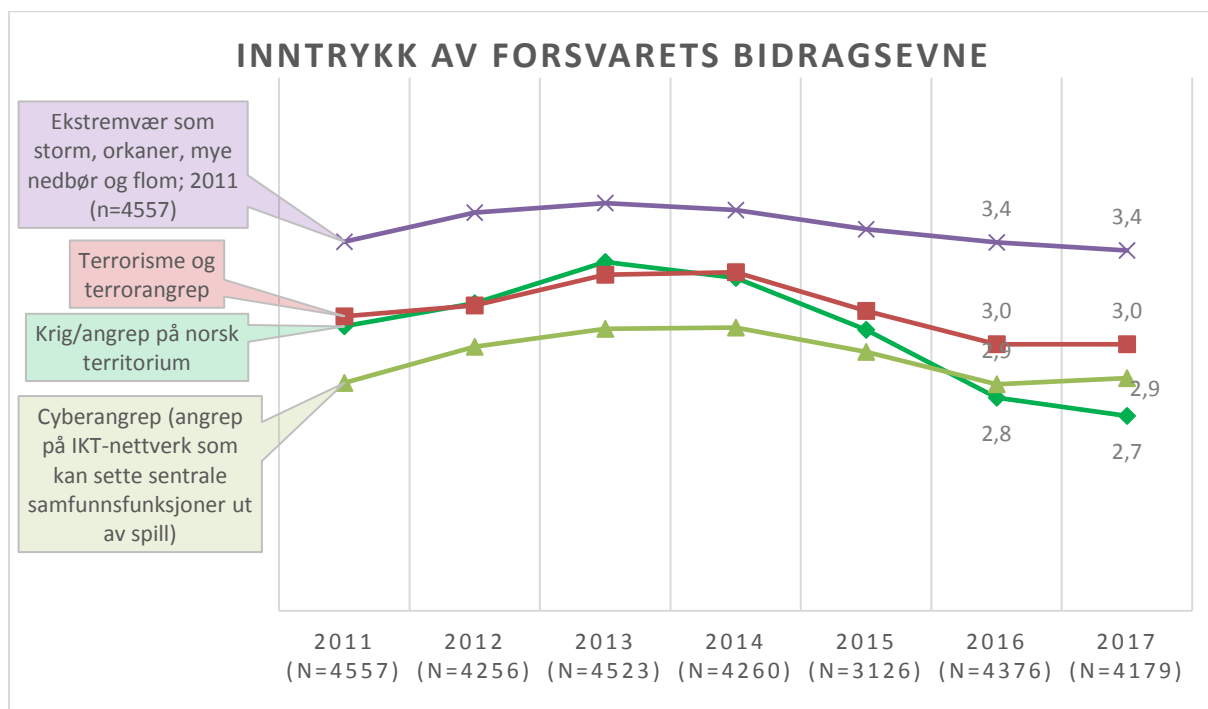
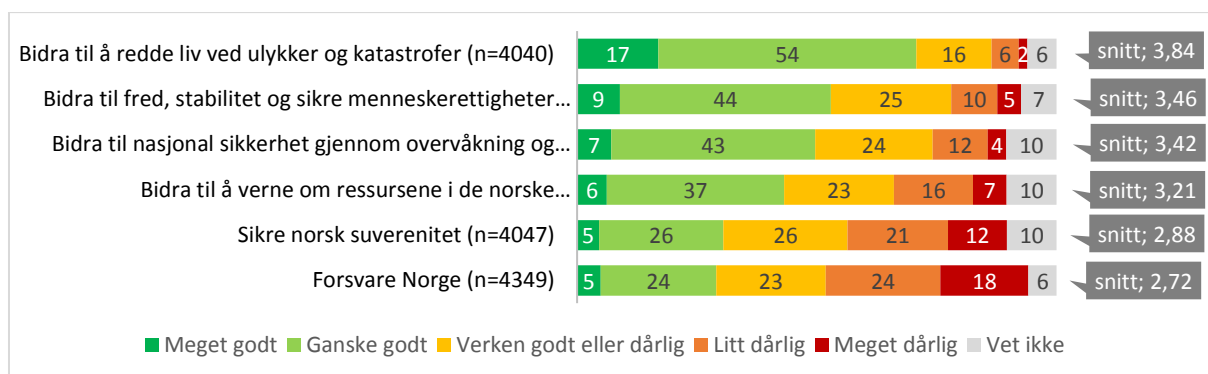
Befolkningens inntrykk av Forsvarets bidragsevne til å møte terrorisme og terrorangrep er noe dårligere, i snitt verken godt eller dårlig. 29 % har dårlig inntrykk, noen flere har verken godt eller dårlig inntrykk (35 %) og like mange (29 %) har godt inntrykk. Befolkningen er med andre ord splittet i synet på Forsvarets bidragsevne når det kommer til terrorisme og terrorangrep.

Det samme gjelder cyberangrep og krig/angrep på norsk territorium. 18 % er usikre på Forsvarets bidragsevne når det kommer til Cyberangrep, men blant de som har et inntrykk, er det også her splittet (29 % har dårlig inntrykk, 21 % godt). Det samme gjelder Forsvarets bidragsevne ved krig/angrep på norsk territorium (40% har dårlig inntrykk, 26 % godt).

Inntrykk av Forsvarets bidragsevne er noe dårligere jo eldre innbyggerne er.

Inntrykket av Forsvarets bidragsevne til å møte truslene ble noe forbedret i perioden 2011-2013, forble relativt uendret frem til 2014, og har falt noe frem til 2016, mens det i årets måling har stabilisert seg på nivået fra 2016. Den største endringen finner vi i Forsvarets evne til å møte trusselen mot krig/angrep på norsk territorium. Inntrykk av Forsvaret på dette området har falt siden 2013, og falt vesentlig mellom 2014-2016. I 2017 fortsetter fallet på denne egenskapen, men i mindre grad enn i perioden 2014-2016.

¹⁰ Snittverdier: 1=meget dårlig inntrykk, 5=meget godt inntrykk.

Figur 19 Forsvarets bidragsevne: 2011-2017.¹¹Figur 20 Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver? (Q4)¹²

Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets evne til å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer. 71 % mener Forsvaret løser/vil kunne løse denne oppgaven godt. Svært få (8 %) mener Forsvaret løser oppgaven dårlig. I snitt har befolkningen ganske godt inntrykk av Forsvarets oppgavehåndtering på dette området.

53 % mener Forsvaret gjør en god jobb med å bidra til fred, stabilitet og sikre menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner. 15 % mener det motsatte. Forsvarets evne til å bidra til (1) nasjonal sikkerhet gjennom overvåking og etterretning og (2) -å verne om ressursene i de norske havområdene skårer noe dårligere. En noe

¹¹ I 2011-2015 ble det spurt om «terrorangrep på norsk infrastruktur og ressurser som angrep på kraftnettverk, jernbanelinjer og oljeinstallasjoner» (2016: «terrorisme og terrorangrep»).

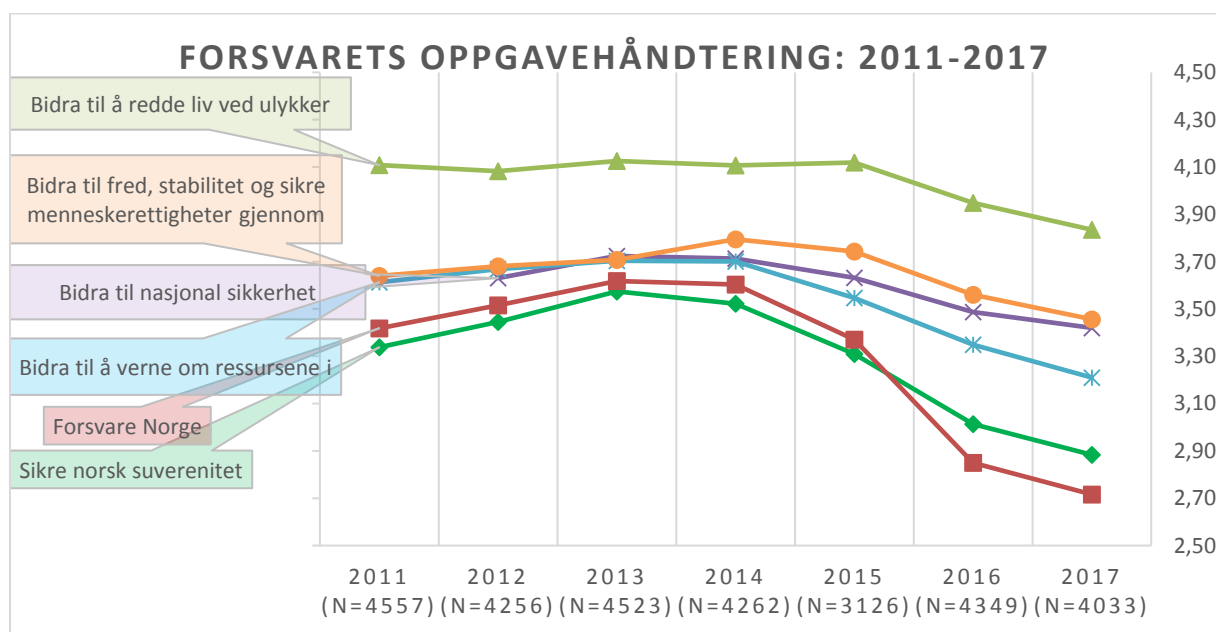
¹² Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

lavere andel av befolkningen mener at de løser oppgaven godt (hhv. 50 og 43 %) samtidig som en større andel mener at de vil løse oppgaven dårlig (hhv. 16 og 23 %).

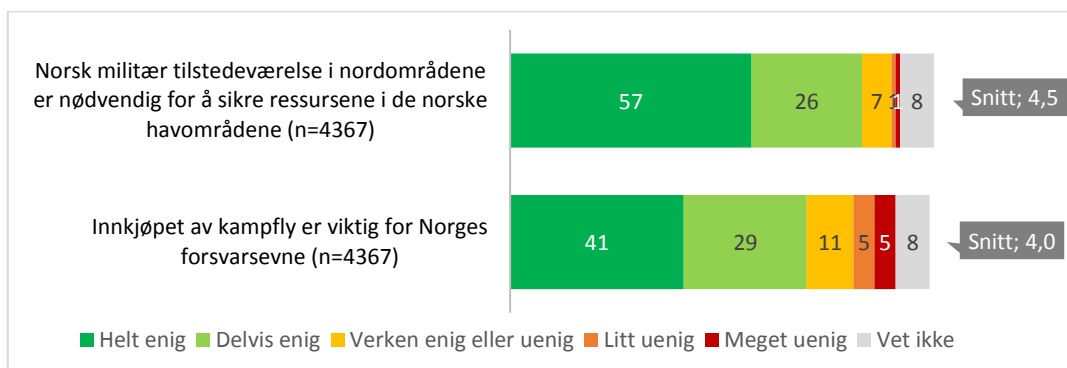
Befolkningen er splittet i synet på Forsvarets arbeid med å sikre norsk suverenitet og å forsvare Norge. Hhv. 31 og 29 % mener de gjør / vil kunne gjøre en god jobb, mens 33 og 42 % mener de gjør / vil kunne gjøre en dårlig jobb. Kvinner vurderer Forsvaret vesentlig bedre enn menn på disse områdene.

Forsvarets oppgavehåndtering har ifølge befolkningen blitt noe bedre i perioden 2011-2013, og dårligere fra 2014. Den kraftigste nedgangen ser vi likevel mellom 2015 og 2016. Forsvaret blir vurdert dårligere på samtlige oppgaver. Nedgangen fortsetter i perioden 2016 til 2017, men endringen er mindre markant enn fallet mellom 2015 og 2016.

Figur 21 Forsvarets oppgavehåndtering: 2011-2017¹³



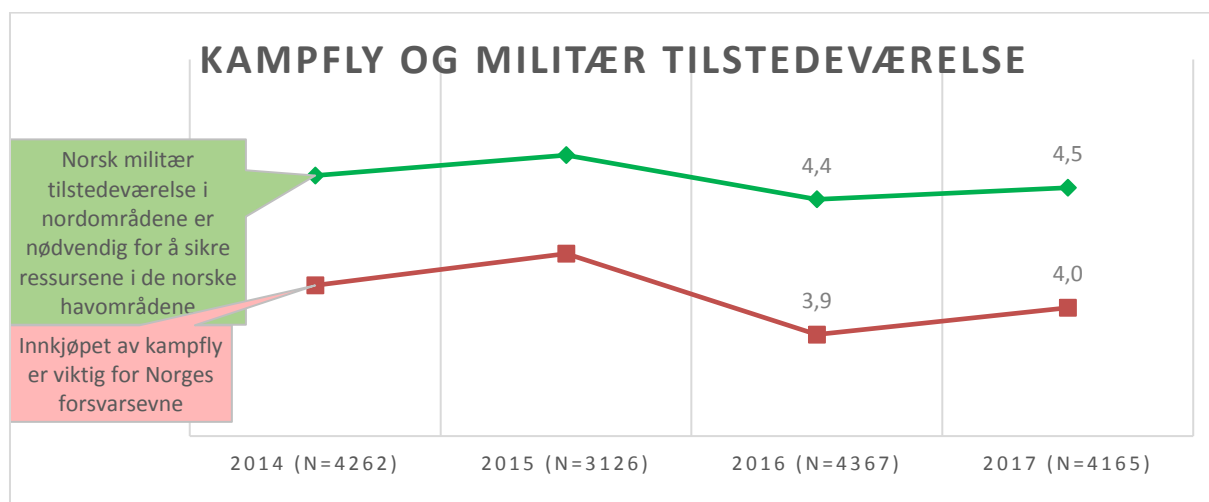
¹³ I 2011-2015 var oppgavene «Sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften» (2016: «sikre norsk suverenitet») og «Bidra til å forsvare Norge og allierte land» (2016: «Forsvare Norge»). I 2011 var påstanden «Bidra til å redde liv som en del av redningstjenesten» (2012-2016: Bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer).

Figur 22 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q31)¹⁴

De aller fleste (83 %) mener at norsk militær tilstedeværelse i nordområdene er nødvendig for å sikre ressursene i de norske havområdene. Svært få er uenige i dette. 70 % mener at innkjøpet av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne. 10 % er uenige.

Menn er mer enige enn kvinner og lavt utdannede er noe mer enige enn høyt utdannede. Nødvendigheten av militær tilstedeværelse i nordområdene for å sikre ressursene i de norske havområdene er sterkt økende med alder. Mens kun 40 % av de under 30 er helt enige, er 70 % av de over 60 år helt enige. Innbyggere i de nordligste fylkene er også mer enige, sammenlignet med øvrige fylker.

Befolkningen er mer enige i begge påstandene i 2017 sammenlignet med 2016.

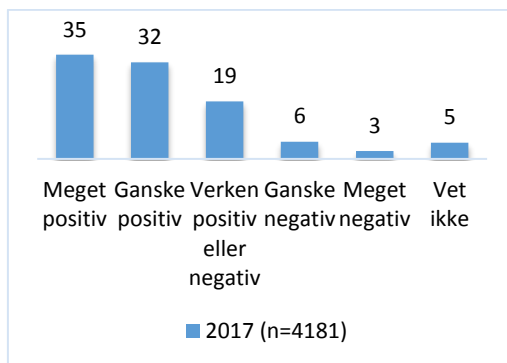
Figur 23 Kampfly og militær tilstedeværelse i nordområdene: 2014-2017¹⁵

¹⁴ Snittverdier: 1=Meget uenig, 5=Helt enig.

¹⁵ I 2014 var påstanden: «innkjøpet av nye kampfly er viktig for å styrke totalforsvaret av Norge» (2016: «innkjøpet av kampfly er viktig for Norges forsvarsevne»).

6. NATO

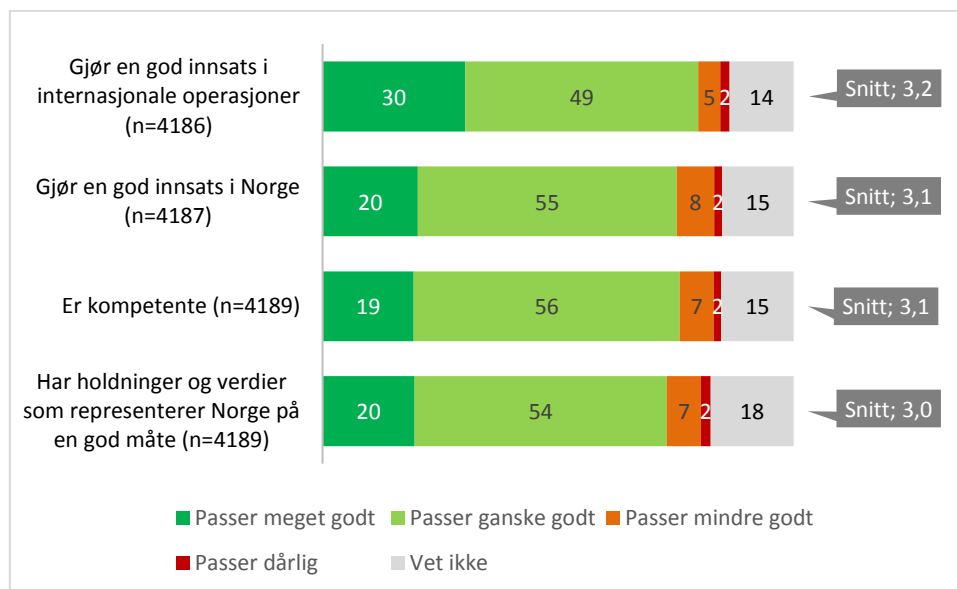
Figur 24 Hvor positiv eller negativ er du til at andre Nato-land trener og øver i Norge? (Q33) Tall for 2017.



Befolkningen er stort sett positiv til at andre NATO-land trener og øver i Norge. 2 av 3 (67 %) er positive til dette, mens 19 % er verken positive eller negative. Svært få (9 %) er negative.

7. Norske soldater

Figur 25 Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater? (Q20)¹⁶



Befolkningen har et godt inntrykk av norske soldater (synes beskrivelsene passer godt). 79 % synes norske soldater gjør en god innsats i internasjonale operasjoner, 75 % synes de gjør en god innsats i Norge, like mange (75 %) synes de er kompetente, og nær like mange (74 %) mener de har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte. Mellom 7-10 % er uenige i dette, samtidig som mellom 14 og 18 % er usikre.

Dette har endret seg lite i perioden 2011-2017. Befolkningens inntrykk av norske soldater har ligget stabilt, og vurderes godt av hele befolkningen, uavhengig av kjønn, alder og utdanning.

¹⁶ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=passer meget godt.

8. Forsvarets enheter

På neste de neste sidene vises kjennskap til- og vurdering av Forsvarets enheter.

Heimevernet og Hæren er best kjent, deretter Luftforsvaret og Sjøforsvaret. Mellom 52 og 61 % kjenner disse enhetene meget/ganske godt. De fleste andre kjenner disse enhetene bare ved navn.

Kjennskap til enhetene har holdt seg relativt stabilt i forhold til hverandre. De fleste enhetene har blitt noe bedre kjent i løpet av de siste årene. Etterretningstjenesten har blitt mest kjent, relativt til hvor kjent enheten var i 2011. Gjennomsnittlig svarer 12 prosentpoeng flere at de kjenner enhetene godt i 2017, sammenlignet med 2011. Kjennskapen til de ulike tjenestene «beveger» seg relativt likt – når en enhet blir bedre kjent, blir generelt sett de andre også bedre kjent. Det er et stort unntak: Forsvarets personell- og vernepliktsenter. Enheten byttet navn ved sammenslåing i 2014, fra Vernepliktsverket. Dette kan forklare nedgangen.

Etter en kraftig oppgang mellom 2015 og 2016, kommer det en liten nedgang i kjennskap for de fleste enhetene i perioden 2016-2017. For 6 av enhetene, svarer 3-4 prosentpoeng færre at de kjenner enhetene godt. For de øvrige enhetene er det stabilitet/mindre nedganger og oppganger.

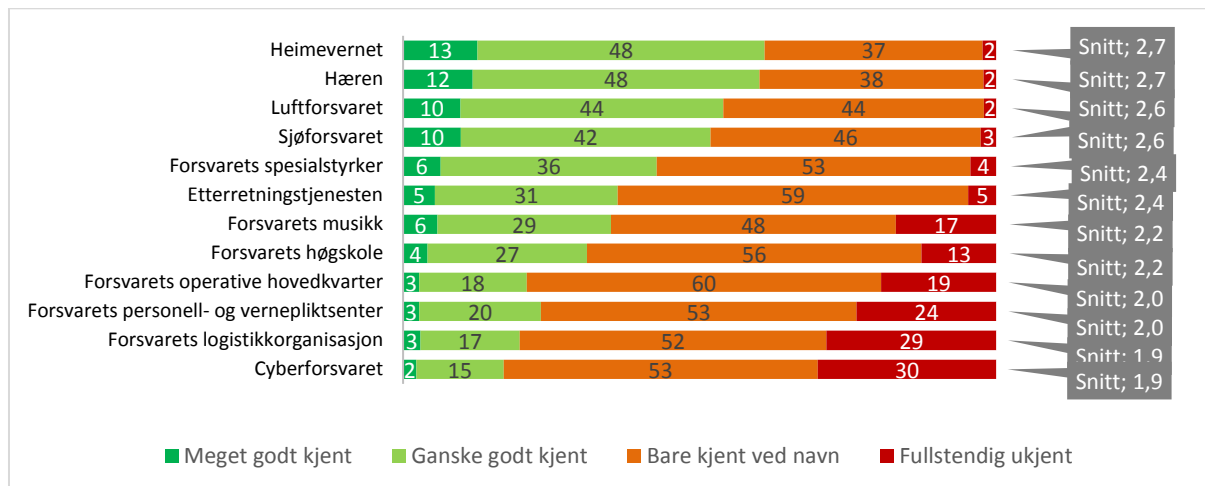
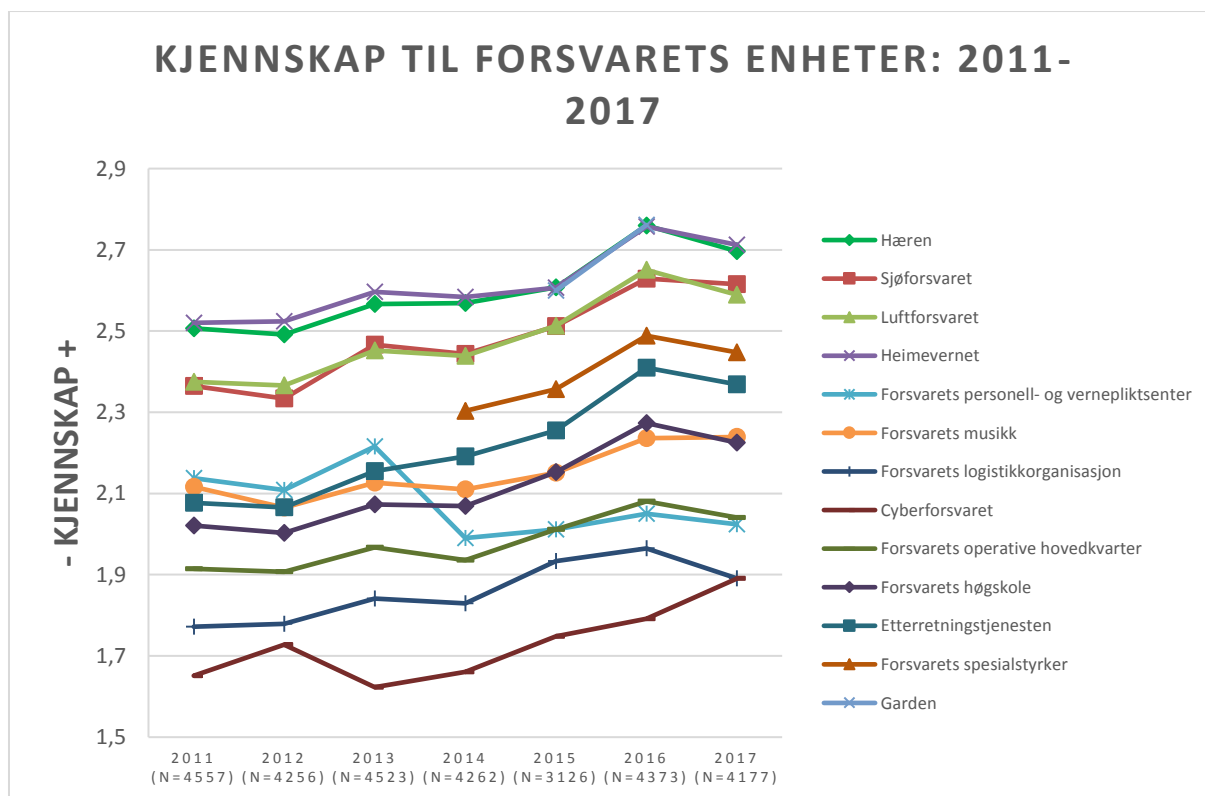
De som har kjennskap til enhetene vurderer de generelt sett godt. Det er svært få som har dårlig inntrykk (maks 14 %), mens det er flere som har *meget* godt/ganske godt inntrykk av enhetene (maks 57 %). Samtidig varierer «vet ikke»-andelen med kjennskap.

I perioden 2011-2013 ble inntrykket av samtlige enheter bedre¹⁷. Andelen med godt inntrykk økte i underkant av 11 prosentpoeng for de fleste enheter. Inntrykket er relativt stabilt sammenliknet med 2016. Endringene fra 2013-2017 er ikke spesielt store, med unntak av Etterretningstjenesten, Luftforsvaret og Sjøforsvaret (med hhv. 11, 5 og 5 prosentpoeng økning).

Som vi ser av figur 29 er det sammenheng mellom kjennskap og vurdering av enhetene. Den generelle trenden er at de som har bedre kjennskap til enhetene, vurderer enhetene bedre enn de som har dårlig kjennskap. Dette er vanlig, da de som har dårlig kjennskap i større grad svarer «midt på treet» (de har i utgangspunktet ingen sterk formening, og velger enten å svare «vet ikke», eller «verken godt eller dårlig inntrykk»). Det er derfor interessant at, selv når enhetene opplever en liten nedgang i kjennskap sammenlignet med 2016, vurderes omtrent på det samme nivået som i 2016.

¹⁷ Vurderingen ble gjort av de som har kjennskap til enhetene.

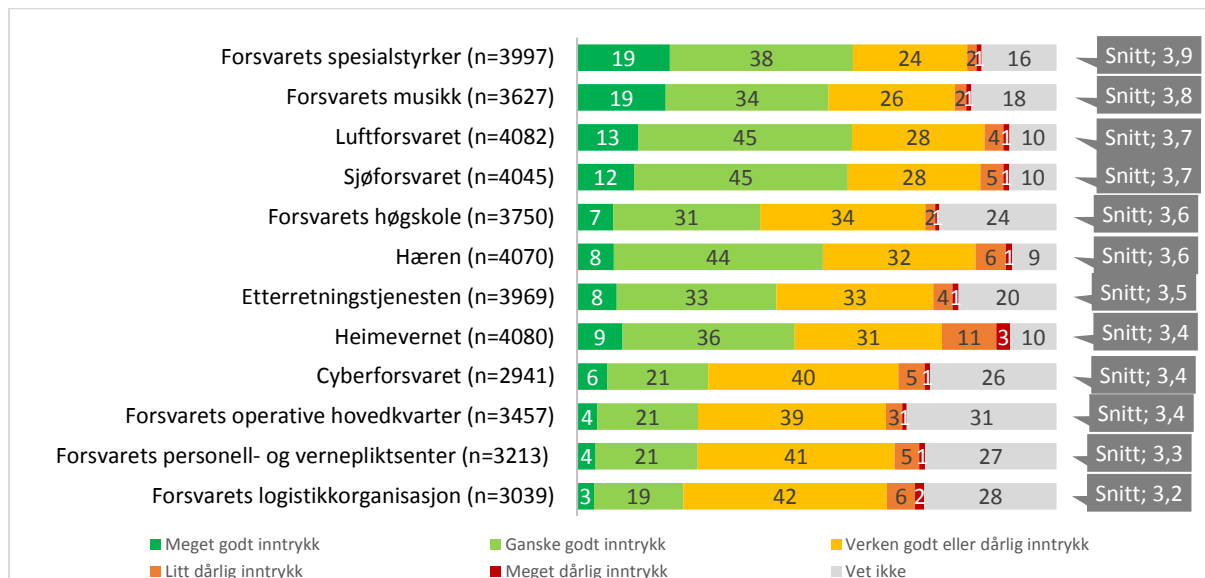
FORSVARETS INNBYGGERUNDERSØKELSE 2017

Figur 26 Hvor godt kjenner du Forsvarets ulike enheter? (Q25)¹⁸Figur 27 Kjennskap til Forsvarets enheter: 2011-2017¹⁹

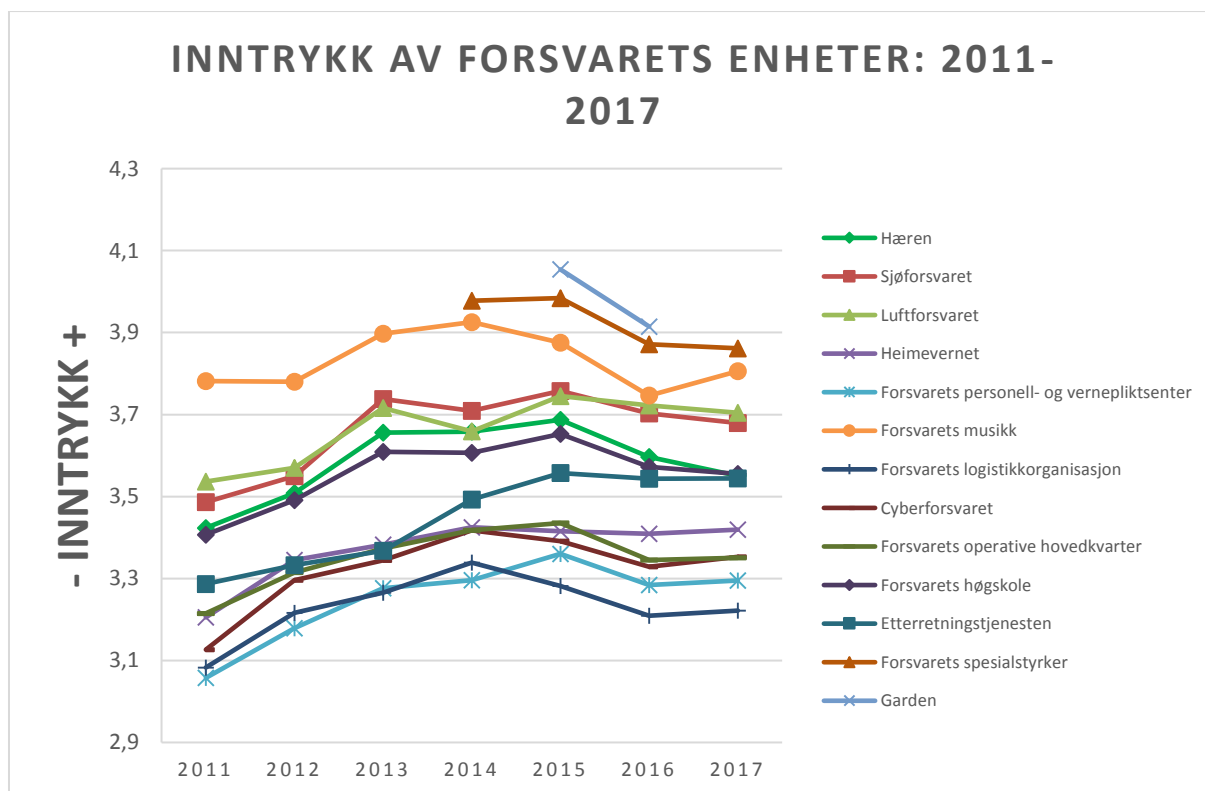
¹⁸ Snittverdier: 1=Fullstendig ukjent, 4=Meget godt kjent.

¹⁹ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016: «Cyberforsvaret»).

Figur 28 Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret? (Q27)²⁰



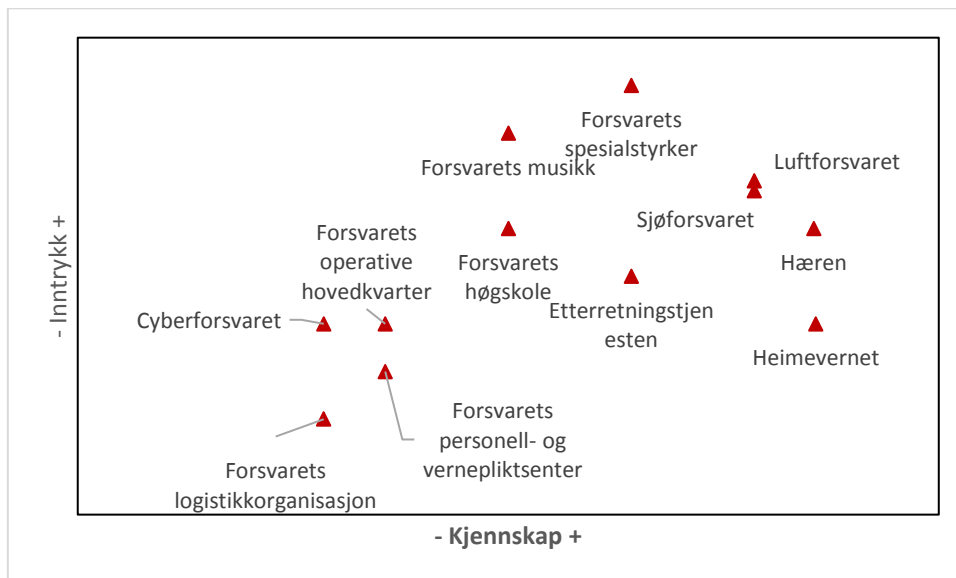
Figur 29 Inntrykk av Forsvarets enheter: 2011-2017²¹



²⁰ Snittverdier: 1=Meget dårlig inntrykk, 5=Meget godt inntrykk

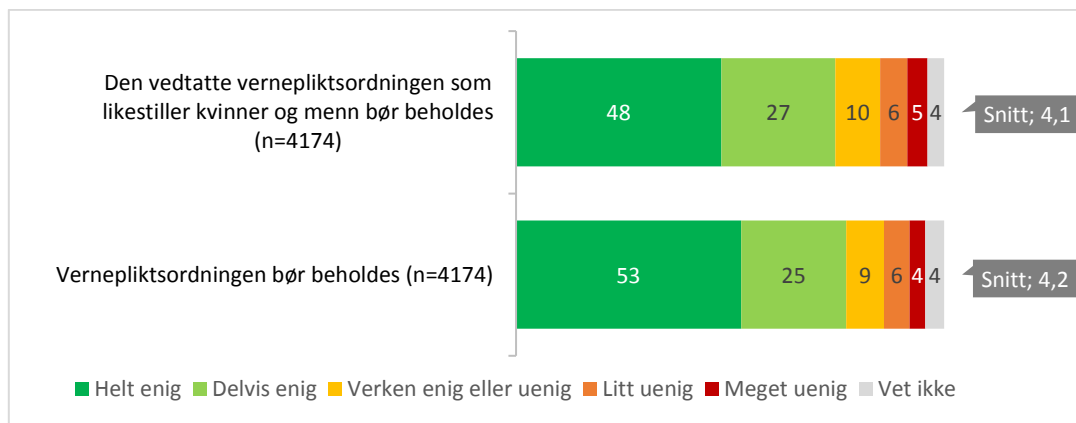
²¹ I 2011-2013 ble det spurt om «Vernepliktsverket», og i 2014: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter (tidl. Vernepliktsverket)» (2016: «Forsvarets personell- og vernepliktsenter»). I 2011-2012 ble det spurt om «Forsvarets Informasjonsinfrastruktur (INI – avdeling for samband, IKT, datasikkerhet og cyberforsvar)» (2016: «Cyberforsvaret»).

Figur 30 Sammenligning mellom kjennskap og vurdering av Forsvarets enheter



9. Verneplikt

Figur 31 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (Q11)

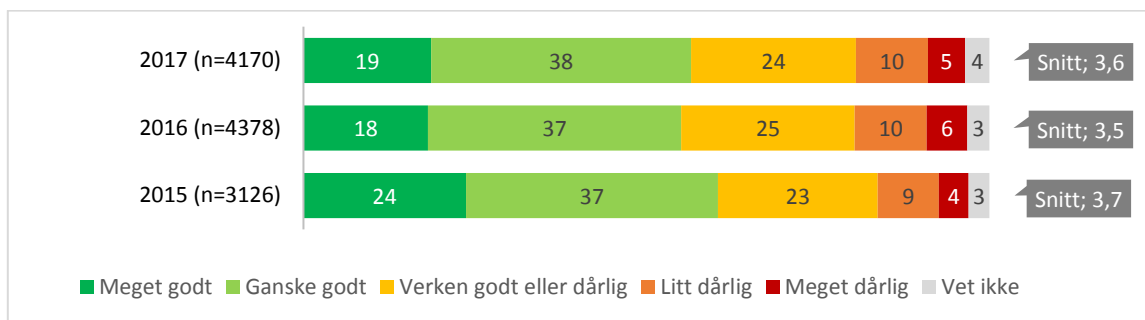


Befolkningen synes for det meste at den vedtatte vernepliktsordningen som likestiller kvinner og menn bør beholdes. 75 % er enige, mens 11 % er uenige i at den bør beholdes. Sammenlignet med de 3 siste årene er det en noe større andel av befolkningen som er enige i at den likestillende vernepliktsordningen bør beholdes (67 % var enige i 2015 og 73 % i 2016). Kvinner og menn er like enige.

Vi ser en nær identisk resultat for vernepliktsordningen som sådan – et klart flertall, 78 % er enige i at vernepliktsordningen bør beholdes, mens 10 % er uenige at den bør beholdes²². Jo eldre innbyggerne er, jo mer enige er de at vernepliktsordningen bør beholdes. Mens 87 % av de over 60 år mener den bør beholdes, mener kun 67 % av de under 30 det samme. Det er en høyere andel «verken enig eller uenig»-svar og en høyere andel som er uenig blant de under 30 år enn blant de 60 år eller over. 14 % sier de er «verken enig eller uenig» blant de unge mot 6 % av de eldre. 13 % av de unge sier at de er litt/meget uenig i vernepliktsordningen mot 4 % blant de som er 60 år eller over.

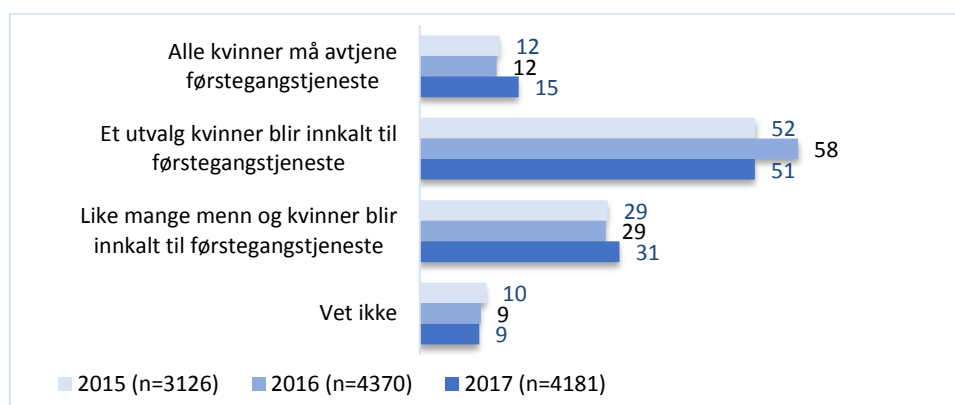
²² I 2014/2015 var påstanden omvendt: «vernepliktsordningen bør avskaffes». Ikke direkte sammenlignbart, og derfor ikke inkludert i denne rapporten.

Figur 32 Hvor godt eller dårlig er du kjent med at kvinner født i 1997 eller senere, på lik linje med menn, blir vernepliktige og blir innkalt til førstegangstjeneste? (Q12)



57 % av befolkningen er godt kjent med den likestilte vernepliktsordningen. 15 % kjenner dårlig til dette. Kjennskapen øker noe i 2017 sammenlignet med fjoråret, hvor 55 % var godt kjent, og 16 % dårlig kjent med den nye vernepliktsordningen. Kjennskapen øker noe for alle aldersgrupper, med unntak av den yngste aldersgruppen (de under 30). Det er fortsatt slik at de yngste har vesentlig bedre kjennskap til den nye vernepliktsordningen, og at kjennskapen er avtakende med alder.

Figur 33 Hva tror du denne endringen innebærer? (Q13)

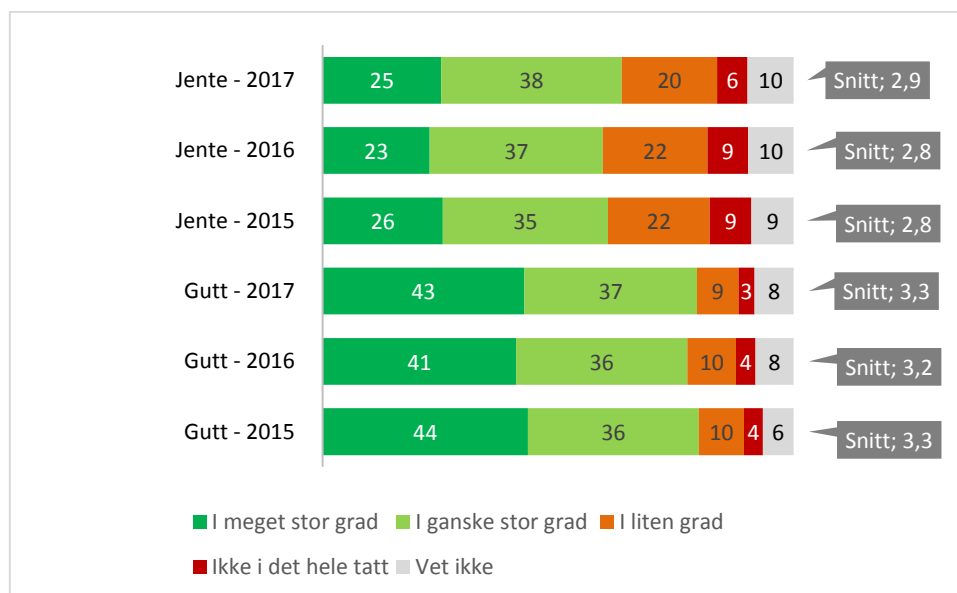


Selv om befolkningen uttrykker noe dårligere kjennskap til den nye vernepliktsordningen, skjønner eller vet flertallet at det betyr at et utvalg av kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste. Resultatene er relativt like de i de foregående årene, men en noe mindre andel har nå svart at det betyr at et utvalg av kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste (52 % i 2017, mot 59 % i 2016 mot 51 % i 2015). Jo eldre innbyggerne er, jo mer «riktig» forståelse har de av endringen. 42 % av de under 30 år tror at like mange menn og kvinner blir innkalt til førstegangstjeneste, og 38 % tror at et utvalg av kvinner blir innkalt. Til sammenligning, tror 61 % av de over 60 år at det betyr at et utvalg av kvinner blir innkalt, og kun 20 % at like mange menn og kvinner blir innkalt. Generelt sett kan man argumentere for at befolkningen ikke har helt klart for seg hva endringen innebærer, ettersom 46 % (også) svarer feil, i tillegg til at 9 % er usikre.

Når det kommer til å anbefale unge gutter eller jenter å gjennomføre førstegangstjeneste, ser vi noe endring i resultatene mellom 2016 og 2017. Det er 3 prosentpoeng flere som sier de vil anbefale jenter å gjennomføre førstegangstjenesten. Det samme er det for gutter. Dette gjør at gapet mellom jenter og gutter opprettholdes –

80 % mot 63 % svarer at de i stor grad ville anbefalt førstegangstjeneste for hhv. gutter og jenter. Andelen som ikke i det hele tatt vil anbefale jenter å gjennomføre førstegangstjeneste synker med 3 prosentpoeng mellom 2016 og 2017.

Figur 34 I hvilken grad vil du anbefale en gutt/jente som er ung i dag å gjennomføre førstegangstjeneste? (Q14/Q15)



10. Utdanning og karriere i Forsvaret

10.1 Utdanning

Figur 35 Hvis du skulle anbefale en utdanning i dag, hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret? (Q18)



Flertallet i befolkningen mener at det er attraktivt å velge en utdanning i Forsvaret, dersom de skulle anbefale en utdanning i dag. 16 % mener det er meget attraktivt, mens 50 % mener det er ganske attraktivt.

Kvinner og menn mener det er like attraktivt. De yngste er noe mer kritiske, til tross for at over halvparten mener det er ganske/meget attraktivt. De med lav utdanning mener også at det er noe mer attraktivt enn de med høy utdanning.

Befolkningen synes at (1) mulighet for fast jobb, (2) kvaliteten på lærestedet, (3) at det er spennende og interessant og (4) personlig utvikling er viktigst ved valg av utdanning. Akademisk nivå, lønn under utdanning, geografisk plassering og status og anerkjennelse oppleves som minst viktig. Spesielt akademisk nivå, lønn under utdanning og geografisk plassering er likevel viktig for mange (mellom 51 og 56 %). De yngste har liknende prioriteringer.

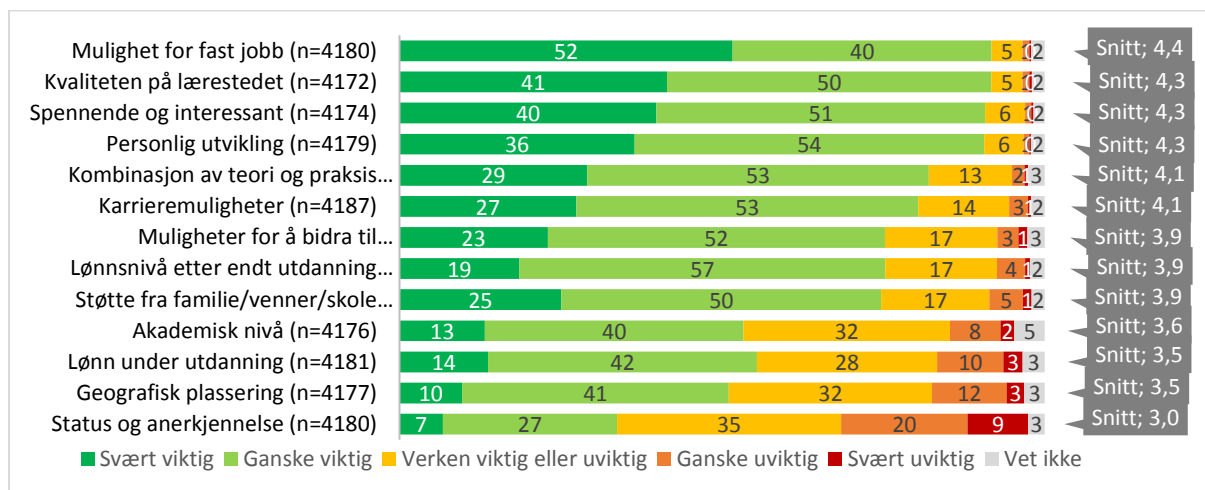
Befolkningen har generelt sett et godt inntrykk av Forsvarets utdanning. Fra figur 36 ser vi samtidig at befolkningen vurderer Forsvarets utdanning best på de områdene som er viktigst ved valg av utdanning, med noen unntak. Egenskaper som befinner seg i øvre høyre hjørne kan betraktes som suksess – dette er viktige egenskaper ved utdanningen, samtidig som at Forsvarets utdanning skårer høyt. Egenskaper som befinner seg nede i venstre hjørne er mindre viktige, samtidig som vurderingen er mindre god. Vi finner få egenskaper hvor Forsvarets utdanning skårer dårlig (høyt) som samtidig er viktig (uviktig). Det er likevel ingen egenskaper som (samlet sett) anses som uviktige, eller som Forsvarets utdanning skårer dårlig på. Egenskapene bør derfor tolkes relativt til hverandre (mer eller mindre viktig, eller mer eller mindre god).

Personlig utvikling, at det er spennende og interessant, mulighet for fast jobb og kvaliteten på lærestedet er viktigst, og her skårer også Forsvarets utdanning høyt, men noe lavere for kvaliteten på lærestedet. Til tross for at Forsvarets utdanning ikke anses

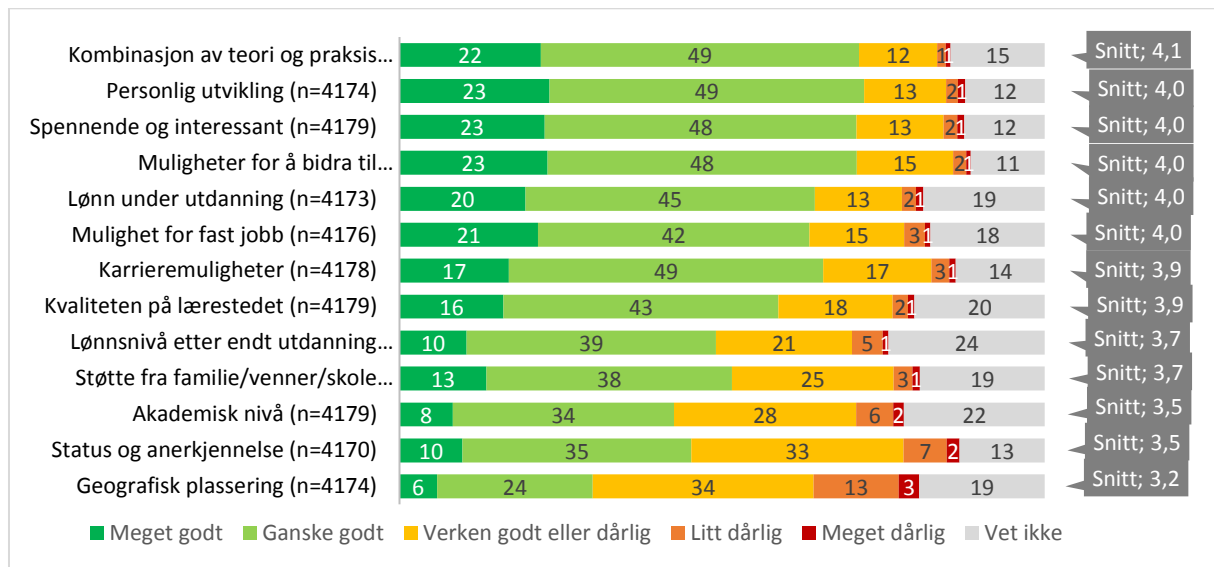
som dårlig med tanke på lønnsnivå etter endt utdanning, støtte fra familie/venner/skole og akademisk nivå, utgjør dette det største forbedringspotensialet / den største utfordringen. Dette er i snitt ganske viktige egenskaper, samtidig som Forsvarets utdanning vurderes mindre godt etter disse egenskapene sammenlignet med de andre egenskapene. Unntaket er status og anerkjennelse, lønn under utdanning og geografisk plassering, men disse er samtidig de minst viktige, vesentlig mindre viktig enn lønnsnivå etter endt utdanning, støtte fra familie/venner/skole og akademisk nivå.

I de fleste tilfeller vurderes Forsvarets utdanning bedre jo eldre innbyggerne er. De yngste er som regel mest kritiske, mens både kvinner og menn vurderer utdanningen relativt likt.

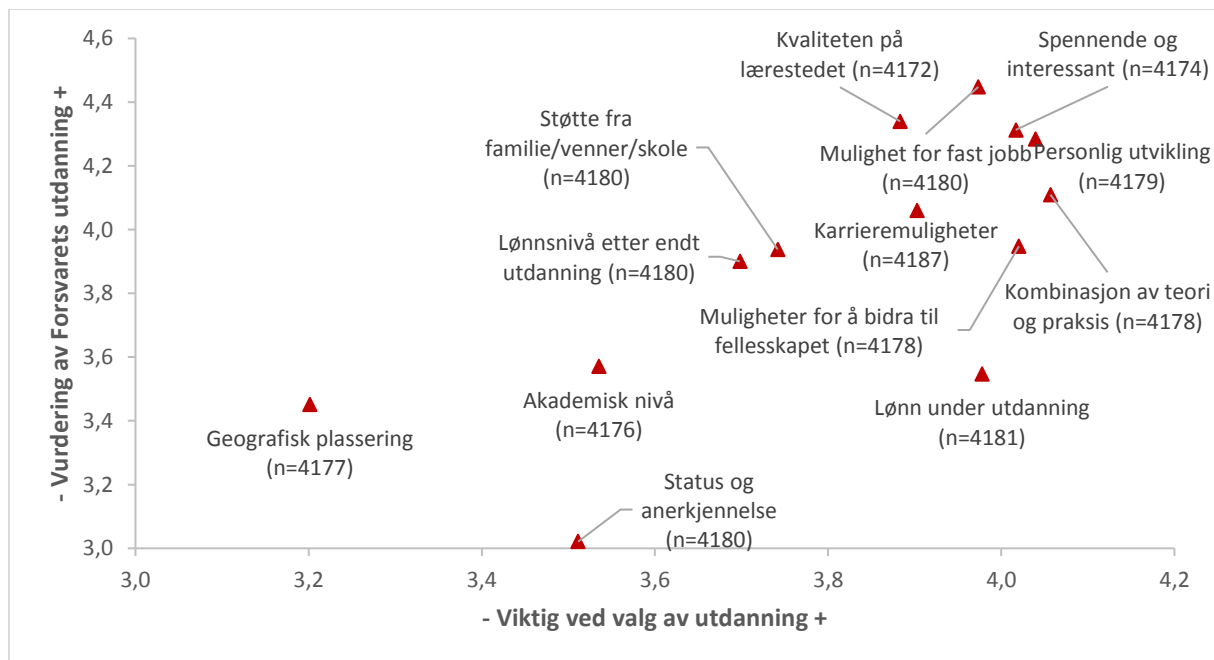
Figur 36 Hvor viktig eller uviktig mener du følgende forhold er når man skal velge utdanning? (Q16)²³



²³ Snittverdier: 1=Svært uviktig, 5=Svært viktig.

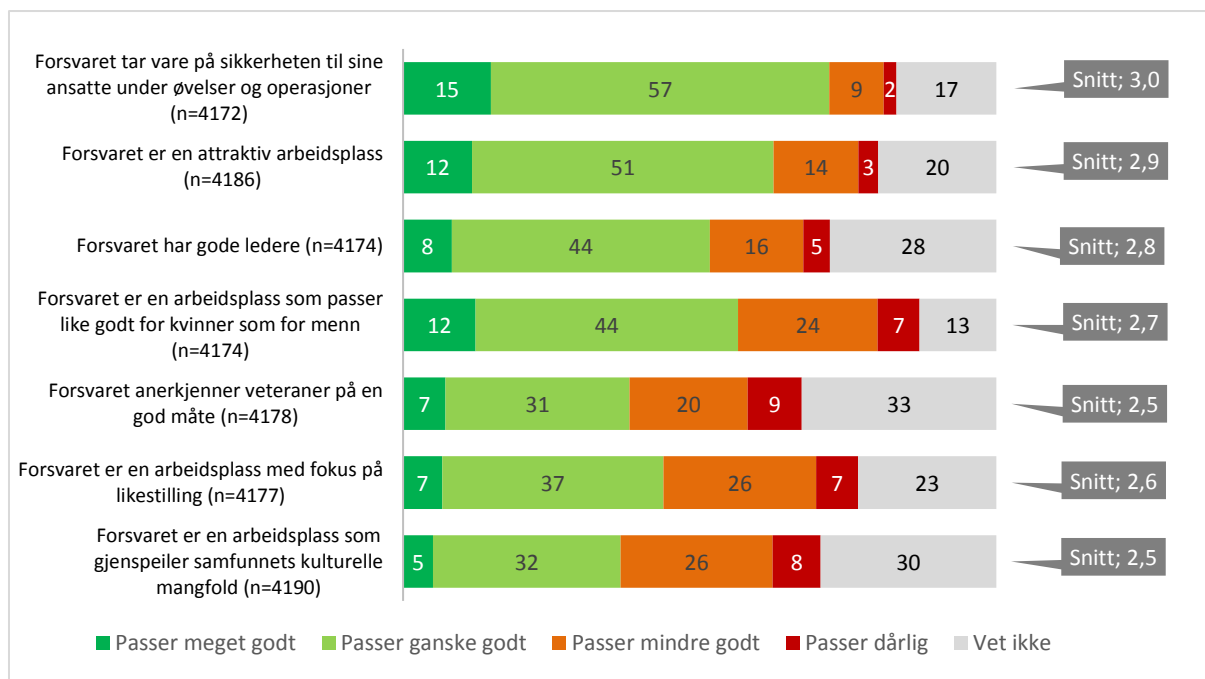
Figur 37 Hvor godt eller dårlig vil du vurdere følgende forhold ved en utdanning i Forsvaret? (Q17)²⁴

Figur 38 Sammenligning mellom viktighet ved valg av utdanning (Q16) og vurdering av Forsvarets utdanning (Q17)

²⁴ Snittverdier: 1=Meget dårlig, 5=Meget godt.

10.2 Jobb

Figur 39 Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret? (Q19)²⁵



Befolkningen har best inntrykk av Forsvarets ivaretagelse av sikkerheten til ansatte under øvelser og operasjoner (72 % mener at utsagnet passer godt). 63 % mener at Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass (svarer at utsagnet passer godt), og 52 % mener Forsvaret har gode ledere. Samtidig er en del usikre på hvorvidt Forsvaret har gode ledere (28 % svarer «vet ikke»). Mellom 11 og 21 % mener overnevnte beskrivelser passer mindre godt/dårlig.

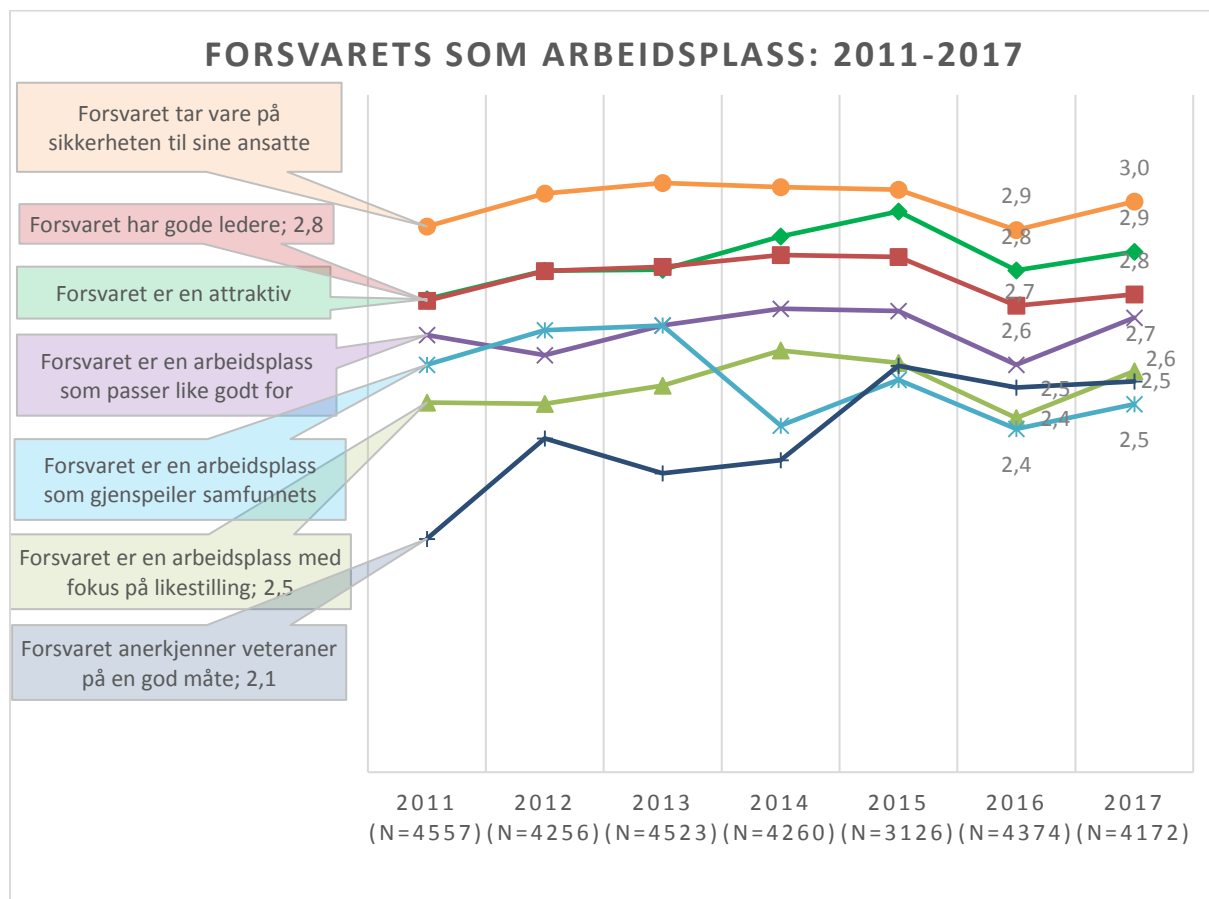
Mens 56 % mener at Forsvaret er en arbeidsplass som passer like godt for kvinner som for menn, er 31 % uenige. For de øvrige beskrivelsene, er befolkningen splittet; Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte (38 % mot 29 %), Forsvaret er en arbeidsplass med fokus på likestilling (44 % mot 33 %) og Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeilet samfunnets kulturelle mangfold (37 % mot 34 %). En relativt stor andel av befolkningen er også usikre (13 – 33 %).

Inntrykket av Forsvaret som arbeidsplass har ligget stabilt siden 2011. De største svingningene finner vi i utsagn som er endret underveis (se fotnote til figur 38). Utover de endrede utsagnene har Forsvaret som arbeidsplass blitt noe mer attraktiv i perioden 2013-2015. I 2016 ble Forsvaret vurdert noe dårligere på samtlige punkter. Andelen som svarer at utsagnene passer ganske/meget godt falt med 3-7 prosentpoeng, med unntak av ivaretagelse av veteraner, som var tilnærmet uendret. I 2017 er det en oppgang eller uendret på samtlige egenskaper, med unntak av Forsvaret har gode ledere og Forsvaret

²⁵ Snittverdier: 1=Passer dårlig, 4=Passer meget godt.

anerkjenner veteraner på en god måte som begge har en nedgang fra 2016. Et interessant funn er at begge faktorene som taper likestilling i Forsvaret har en positiv utvikling i 2017.

Figur 40 Forsvaret som arbeidsplass: 2011-2017²⁶



²⁶ I 2011-2014 var påstanden «Forsvaret ivaretar veteraner på en god måte» (2016: «Forsvaret anerkjenner veteraner på en god måte»). I 2011-2013 var påstanden: «Forsvaret er en arbeidsplass som bør gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold» (2016: Forsvaret er en arbeidsplass som gjenspeiler samfunnets kulturelle mangfold).

Vedlegg

Tilknytning og erfaring

Figur 41 Hvor får du informasjon om Forsvaret fra? (Q3)

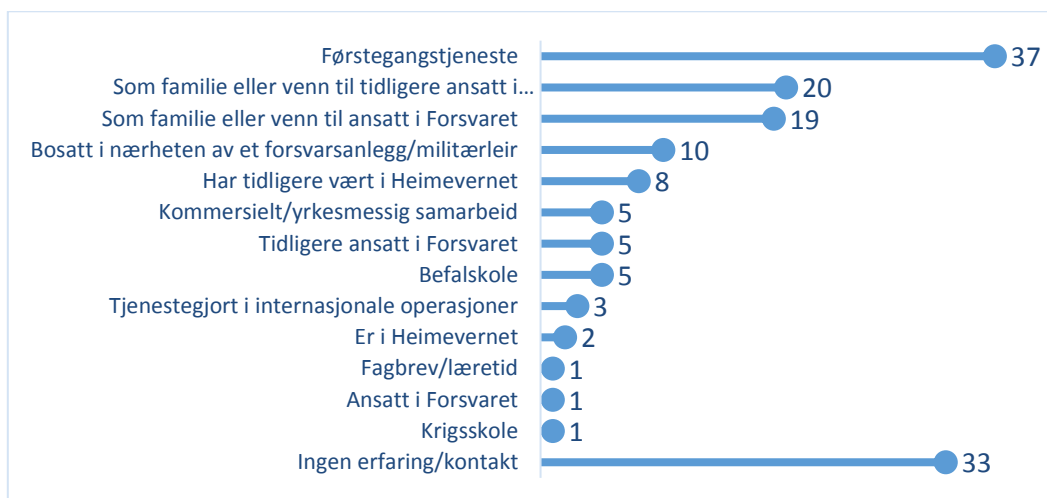


Befolkningen får overlegent mest informasjon om Forsvaret gjennom nyhetsbildet. Mange av informasjonskanaler varierer med alder. Nyhetsbildet er viktigst for innbyggere i alderen 30+ år (over 9 av 10 får informasjon gjennom nyhetsbildet), mens «kun» 7 av 10 av de yngste får informasjon gjennom nyhetsbildet. Jo yngre innbyggerne er, jo flere får informasjon om Forsvaret gjennom venner og familie som er ansatt i Forsvaret. 33 % av de yngste får informasjon på denne måten. 32 % av de yngste får informasjon gjennom Facebook, 23 % gjennom reklame og markedsføring, 20 % gjennom Forsvaret.no, 6 % gjennom trykte brosjyrer og 7 % gjennom andre sosiale medier.

Erfaring fra førstegangstjeneste er relativt jevnt mellom aldersgruppene, men er naturlig nok en informasjonskanal nesten utelukkende for menn. 30 % av menn får informasjon gjennom erfaring fra førstegangstjeneste, mens kun 4 % av kvinner får det samme.

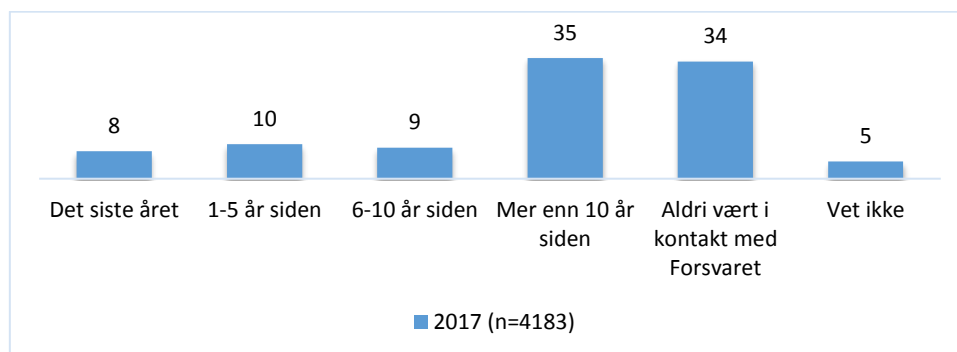
Øvrige informasjonskanaler er mindre betydelige, og varierer i mindre grad mellom befolkningen etter kjønn, alder og utdanning. Det er også mindre endringer sammenlignet med tidligere år.

Figur 42 I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret? (Q35)



Befolkningen har først og fremst erfaring og kontakt med Forsvaret, gjennom førstegangstjeneste, familie eller venner til ansatte eller tidligere ansatte. Dette har vært, naturlig nok, stabilt de siste årene. Det er svært små forskjeller sammenlignet med fjoråret, og det er fortsatt kjønn som utgjør den største forskjellen. Mens 15 % av menn svarer at de ikke har erfaring/kontakt med Forsvaret, svarer 52 % av kvinnene det samme. Dette, fordi flere menn har vært i førstegangstjeneste, men også fordi flere menn har tjenestegjort i Forsvaret på andre måter.

Figur 43 Når var du sist i kontakt med Forsvaret? (Q36)



34 % har aldri vært i kontakt med Forsvaret, og like mange (35 %) var sist i kontakt med Forsvaret for mer enn 10 år siden. Rundt 1 av 10 (8 %) var sist i kontakt med Forsvaret det siste året, og om lag like mange for 1-5 år siden, og om lag like mange 6-10 år siden. Vi ser også små endringer i når befolkningen sist var i kontakt med Forsvaret.

